Dogfen ir Cyhoedd

Mr Richard Parry Jones, MA.
Prif Weithredwr – Chief Executive

CYNGOR SIR YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL
Swyddfeydd y Cyngor - Council Offices
LLANGEFNI
Ynys Môn - Anglesey
LL77 7TW

Ffôn / tel (01248) 752500
Ffacs / fax (01248) 750839

RHYBUDD O GYFARFOD	NOTICE OF MEETING
PWYLLGOR ARCHWILIO	**AUDIT COMMITTEE**
DYDD LLUN, 23 CHWEFROR 2015 am 2.00 o'r gloch y prynhawn	**MONDAY, 23 FEBRUARY, 2015 at 2:00 p.m.**
YSTAFELL BWYLLGOR 1, SWYDDFEYDD Y CYNGOR, LLANGEFNI	**COMMITTEE ROOM 1, COUNCIL OFFICES, LLANGEFNI**
Swyddog Pwyllgor — **Ann Holmes 01248 752518**	**Committee Officer**

AELODAU / MEMBERS
Cynghorwyr / Councillors:-

Annibynnol / Independent

Jim Evans, Dafydd Rhys Thomas a Richard Owain Jones

Plaid Cymru / The Party of Wales

T Ll Hughes (Cadeirydd/Chair), John Griffith (Is-Gadeirydd/Vice-Chair) a Alun W Mummery

Grwp Chwyldroad/Revolutionist Group

Sedd Wag/Vacant Seat

Heb Ymaelodi/Unaffiliated

R Ll Jones

ALEODAU LLEYG / LAY MEMBERS

Mrs Sharon Warnes a Mr Richard Barker

R H A G L E N

1 **DATGANIAD O DDIDDORDEB**

Derbyn unrhyw ddatganiad o ddiddordeb gan unrhyw Aelod neu Swyddog parthed unrhyw eitem o fusnes.

2 **COFNODION CYFARFOD 10 RHAGFYR, 2014** (Tudalennau 1 - 10)

Cyflwyno cofnodion cyfarfodydd blaenorol y Pwyllgor Archwilio a gynhaliwyd ar y dyddiadau a nodir isod:

- 10 Rhagfyr, 2014
- 9 Chwefror, 2015 (arbennig)

3 **CRONFA BENSIWN GWYNEDD**

Derbyn diweddariad gan yr Aelod Portffolio Cyllid ar Gronfa Bensiwn Gwynedd.

4 **RHEOLI TRYSORLYS CHWARTER 3 2014/15** (Tudalennau 11 - 20)

Cyflwyno adroddiad monitro Chwarter 3.

5 **ARCHWILIO ALLANOL**

- Derbyn diweddariad ar lafar ynghylch y Rhaglen Waith Berfformiad.

- Derbyn diweddariad ar lafar ynghylch y gwaith ardystio grantiau.

6 **ADRODDIAD GWAITH ARCHWILIO MEWNOL** (Tudalennau 21 - 36)

Cyflwyno adroddiad gan y Rheolwr Archwilio Mewnol ar waith yr Adain Archwilio Menwol yn y cyfnod o 1 Ebrill, 2014 i 31 Rhagfyr, 2014.

7 **DADANSODDIAD ANGHENION BLYNYDDOL A CHYNLLUN GWEITHREDOL ARCHWILIO MEWNOL 2015/16** (Tudalennau 37 - 46)

Cyflwyno adroddiad y Rheolwr Archwilio Mewnol.

8 **GWAHARDD Y WASG A'R CYHOEDD** (Tudalennau 47 - 48)

Ystyried mabwysiadu'r canlynol:-

"O dan Adran 100 (A)(4) Deddf Llywodraeth Leol 1972, cau allan y Wasg a'r cyhoedd o'r cyfarfod ar gyfer y drafodaeth ar yr eitem ganlynol ar y sail y gall olygu datgelu gwybodaeth eithriedig fel y'i diffinnir yn Atodlen 12A o'r Ddeddf honno ac yn y Prawf Budd y Cyhoedd amgaeëdig.

9 **CYTUNDEB GWASANAETH RHEOLI ARCHWILIO MEWNOL**

Cyflwyno diweddariad ar lafar gan y Pennaeth Gwasanaeth Adnoddau a Swyddog Adran 151 Dros Dro.

PWYLLGOR ARCHWILIO

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 10 Rhagfyr 2014

PRESENNOL:	Y Cynghorydd Trefor Lloyd Hughes (Cadeirydd) Y Cynghorydd John Griffith (Is-Gadeirydd) Y Cynghorwyr Jim Evans, Alun Mummery, R. Llewelyn Jones Aelodau Lleyg: Mr Richard Barker, Mrs Sharon Warnes
WRTH LAW:	Dirprwy Brif Weithredwr Pennaeth Adnoddau a Swyddog Adran 151 Dros Dro Rheolydd Archwilio Mewnol (JF) Rheolydd Dros Dro ar gyfer Gwasanaethau Cyfrifeg (BHO) Rheolydd Risg ac Yswiriant (JJ) (ar gyfer eitem 4) Cydlynydd Grantiau (JW) (ar gyfer eitem 3) Cyfrifydd Cyfalaf a Rheoli Trysorlys (GR) (ar gyfer eitem 2) Swyddog Pwyllgor (ATH)
YMDDIHEURIADAU:	Y Cynghorwyr Jeff Evans, Richard Owain Jones, Dafydd Rhys Thomas H. Eifion Jones (Aelod Portffolio ar gyfer Cyllid)
HEFYD YN BRESENNOL:	Andy Bruce (Swyddfa Archwilio Cymru), Lynn Pamment (PwC), Joe Hargreaves (PwC), Ian Hughes (Cymunedau'n Gyntaf Cyf.)

---

1 DATGANIADAU O DDIDDORDEB

Ni chafwyd yr un datganiad o ddiddordeb.

2 COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion y cyfarfod arbennig o'r Pwyllgor Archwilio a gynhaliwyd ar 7 Tachwedd 2014 a chadarnhawyd eu bod yn gywir.

Yn codi o'r cofnodion –

- Adroddodd y Cyfrifydd Cyfalaf a Rheoli Trysorlys yn ôl i'r Pwyllgor fel y gofynnwyd iddo wneud gyda gwybodaeth mewn perthynas â'r cyfraddau benthyca cyfartalog ar draws awdurdodau yng Nghymru. Roedd wedi trefnu'r wybodaeth ar ffurf tabl a threfn restrol yn seiliedig ar ddata a gafwyd o wefan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (BBGC). Er y gall meincnodi yn erbyn awdurdodau eraill fod yn ddefnyddiol, esboniodd y Swyddog ei bod yn bwysig pwysleisio hefyd fod amseriad y benthyca hanesyddol yn dibynnu ar pryd yr oedd y rhaglen gyfalaf angen benthyca er mwyn cyllido'r cynlluniau ynddi. Am y rheswm hwn, efallai bod rhai awdurdodau wedi bod angen cyllid allanol i gyllido'r rhaglen ar adeg pan oedd cyfraddau llog yn isel tra bod eraill wedi gorfod benthyca i gyllido rhaglenni pan oedd cyfraddau'n uchel. Yn ogystal, gall y dull hwn o weithredu hefyd gymylu'r darlun yn yr ystyr bod perfformiad awdurdod yn seiliedig ar gyfraddau llog ar fenthyciadau a all dyddio'n ôl ddegawdau ac na ellir eu haildrefnu oherwydd y premiymau a godir am wneud hynny a fyddai'n gorbwyso'r arbedion.

  Dywedodd y Swyddog mai'r Gyfradd Sefydlog Gyfartalog ar gyfer benthyciadau gan y BBGC ar draws awdurdodau lleol yng Nghymru oedd 5.58% sy'n golygu bod ffigyrau Cyngor Sir Ynys Môn (CSYM), sef 5.72%, ychydig yn uwch na'r cyfartaledd trwy Gymru. Trwy restru'r awdurdodau yn ôl maint y gyfradd sefydlog ar gyfer benthyciadau gan BBGC, Ynys Môn oedd y pedwerydd ar ddeg isaf allan o'r 22 awdurdod lleol yng Nghymru o ran cyfraddau llog sefydlog. Trwy restru'r awdurdodau yn ôl y maint cyfraddau llog sefydlog ar gyfer benthyciadau BBGC ar sail ranbarthol, roedd y gyfradd llog sefydlog ar gyfer CSYM y drydedd isaf o'r chwe awdurdod lleol yng Ngogledd Cymru.
  Nodwyd y wybodaeth gan y Pwyllgor.

- Cadarnhaodd y Rheolydd Archwilio Mewnol ei fod wedi cysylltu â Chronfa Bensiwn Gwynedd i sefydlu a fyddai swyddog o'r Gronfa yn medru dod i'r cyfarfod hwn o'r Pwyllgor Archwilio i ddiweddaru'r Aelodau ar unrhyw faterion perfformiad. Er nad oedd modd iddo ddod i'r cyfarfod, roedd wedi cynnig opsiynau eraill, sef bod Aelodau'r Pwyllgor yn gofyn am atborth gan yr Aelod Etholedig sy'n cynrychioli Cyngor Sir Ynys Môn (yr Aelod Portffolio ar gyfer Cyllid) ar y Pwyllgor Cronfa Bensiwn, neu eu bod yn anfon unrhyw gwestiynau yn uniongyrchol at Reolwyr y Gronfa.

  Dywedodd y Pennaeth Adnoddau a'r Swyddog Adran 151 Dros Dro mai'r drefn arferol bob blwyddyn yw i'r awdurdod pensiwn gynnal cyfarfod gyda Swyddogion Adran 151 yr awdurdodau hynny sy'n rhan o'r Gronfa, a hynny er mwyn rhoi sylw i unrhyw faterion sy'n ymwneud â pherfformiad, buddsoddiad a / neu ddiffygion ac ati. Er nad oedd wedi cael gwybod pa bryd y byddai'r cyfarfod hwnnw'n cael ei gynnal, roedd yn rhagdybio y byddai'r nesaf ym mis Mawrth y flwyddyn nesaf os oedd yr un diwethaf wedi ei gynnal ym Mawrth 2014. Cadarnhaodd y byddai'n fodlon adrodd yn ôl i'r Pwyllgor ar y dyddiad cyntaf sydd ar gael ar ôl y cyfarfod a gallai'r Pwyllgor wedyn fynd ar drywydd unrhyw faterion a all godi gyda Gwynedd os oedd angen.

  Roedd y Pwyllgor yn credu ei bod yn bwysig iddo gael diweddariad ar y Gronfa Bensiwn oherwydd bod materion perfformiad wedi eu hamlygu yn y cyflwyniad a gafwyd ym mis Medi 2013 ac oherwydd bod y diffyg yn y Gronfa Bensiwn yn cael effaith ar Fantolen yr Awdurdod. Cynigiwyd a derbyniwyd y dylid gofyn i'r Aelod Portffolio ar gyfer Cyllid friffio'r Pwyllgor Archwilio yn ei gyfarfod nesaf mewn perthynas â'r Gronfa Bensiwn ac unrhyw fater arall a all fod wedi codi mewn cyfarfodydd o'r Pwyllgor Cronfa Bensiwn.

  Dywedodd Mrs Sharon Warnes wrth y Pwyllgor ei bod wedi bod mewn cyfarfod o Bwyllgor Archwilio Cyngor Gwynedd ym mis Medi i weld sut roedd yr Aelodau Lleyg yn cymryd rhan ynddo, a bod y Gronfa Bensiwn wedi'i thrafod yno fel rhan o'r drefn ar gyfer cyflwyno'r cyfrifon a dywedwyd yno fod perfformiad y Gronfa wedi gwella. Soniwyd am y posibilrwydd hefyd o sefydlu pwyllgor a fyddai'n cynnwys cynrychiolwyr o bob un o'r partneriaid o fewn y Gronfa Bensiwn i gadw llygad ar y Gronfa. Awgrymodd efallai y byddai'n werth holi a oedd y fforwm hwnnw wedi ei sefydlu erbyn hyn a'i oblygiadau.

  Nododd y Pwyllgor y diweddariad a gafwyd gan y Rheolydd Archwilio Mewnol ynghyd â'r wybodaeth ychwanegol gan Mrs Sharon Warnes.

  CAMAU GWEITHREDU YN CODI:

- **Bod y Rheolydd Archwilio Mewnol yn gofyn i'r Aelod Portffolio ar gyfer Cyllid friffio'r Pwyllgor yn ei gyfarfod nesaf ar y Gronfa Bensiwn ac unrhyw faterion cysylltiedig.**
- **Bod y Pennaeth Adnoddau a'r Swyddog Adran 151 Dros Dro yn adrodd yn ôl ar unrhyw faterion o bwys a gododd yn y cyfarfod rhwng Swyddogion Adran 151 yr awdurdodau a oedd yn rhan o'r Gronfa Bensiwn.**

3 ADRODDIAD GWAITH A CHYFRIFON 2013-14 - CYMUNEDAU'N GYNTAF MÔN

Cyflwynwyd i sylw'r Pwyllgor adroddiad gan y Cydlynydd Grantiau yn ymgorffori cyfrifon Cymunedau'n Gyntaf Môn Cyf ar gyfer 2013/14 ynghyd â dadansoddiad o gyllid grant y corff ar gyfer 2013/14 a'i gyllideb ar gyfer 2014/15.

Dywedodd y Cydlynydd Grantiau bod raid i Cymunedau'n Gyntaf Môn Cyf gyflwyno ei gyfrifon blynyddol i'r Pwyllgor Archwilio yn unol â thelerau'r cytundeb cyfreithiol gyda'r Awdurdod ar gyfer cyflawni'r rhaglen. Mae'r cyfrifon ar gyfer 2013/14 wedi eu harchwilio gan Williams Denton fel yr archwilwyr a benodwyd gan y cwmni ac maent wedi tystio i gywirdeb y cyfrifon ac wedi nodi nad oes unrhyw faterion i adrodd arnynt.

Holodd Aelod o'r Pwyllgor ynglŷn â'r cynnydd a wnaed gyda sefydlu academi a gyflwynwyd yn y lle cyntaf fel syniad i roi sylw i anghenion pobl ifanc sydd wedi'u dadrithio a gofynnodd a oedd y gwaith cydweithredol hwnnw wedi datblygu ac, os oedd, a fyddai modd ei gyflwyno fel arfer dda mewn rhannau eraill o Fôn. Cadarnhaodd y Cydlynydd Grantiau bod y cysyniad o academi wedi esblygu'n sylweddol dros y chwe mis diwethaf a bod Cymunedau'n Gyntaf Cyf wedi gweithio'n

DRAFT

agos gydag Ysgol Uwchradd Caergybi gyda'r canlyniad bod yr academi yn opsiwn yn awr ar gyfer disgyblion sydd mewn perygl o gael eu gwahardd. Dywedodd y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio y byddai'n dymuno cynnal gweithdy arferion gorau gyda staff Cymunedau'n Gyntaf fel bod modd iddynt weld yr arfer orau sy'n digwydd gyda golwg ar gyflwyno arfer o'r fath mewn ardaloedd eraill.

Nodwyd y wybodaeth gan y Pwyllgor ac ystyriodd y byddai'n fuddiol iddo gael ei friffio ar elfennau o'r rhaglen Cymunedau'n Gyntaf heblaw'r cyfrifon. Cadarnhaodd Aelod fod gwahoddiad wedi ei estyn mewn cyflwyniad i'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaethau ac Adfywio ym mis Medi i bob Aelod ymweld â Chymunedau'n Gyntaf yng Nghaergybi i weld y gwaith drostynt eu hunain. Dywedodd y Cydlynydd Grantiau hefyd y byddai ymweliad dilynol hefyd yn cael ei gynnal yn y Flwyddyn Newydd ar amser i'w drefnu.

Penderfynwyd derbyn yr adroddiad a chyfrifon Cymunedau'n Gyntaf Cyf ar gyfer 2013/14 fel y cawsant eu cyflwyno.

DIM CAM GWEITHREDU PELLACH YN CODI

4 RHEOLI RISG

Cyflwynwyd i sylw'r Pwyllgor adroddiad gan y Rheolydd Risg ac Yswiriant ar ganlyniad a chasgliadau adolygiad o bolisïau, gweithdrefnau ac arferion rheoli risg o fewn yr Awdurdod a gynhaliwyd gan Caerus Consulting. Roedd casgliadau'r adolygiad wedi eu cynnwys yn llawn dan Atodiad 1 i'r adroddiad ac wedi eu cylchredeg i'r UDA, y Penaethiaid a'r Pwyllgor Gwaith hefyd.

Adroddodd y Rheolydd Risg ac Yswiriant ar y prif ddiffygion a nodwyd yn yr adolygiad mewn perthynas â gweithredu trefniadau rheoli risg yn anghyson ar draws y Cyngor; diffyg cydberthynas rhwng risgiau corfforaethol a risgiau gwasanaeth; diffyg aliniad rhwng rheoli risg a phrosesau eraill; dim digon o sylw i risg o fewn partneriaethau a threfniadau cydweithio ynghyd â diffyg dealltwriaeth o swyddogaethau a chyfrifoldebau mewn perthynas â risg. Cyfeiriodd y Swyddog at y cynllun gweithredu ôl-adolygiad ar ffurf egluro swyddogaethau sgriwtini ac archwilio mewn perthynas â materion risg; ymgynghori ar ddogfennau a chanllawiau reoli risg newydd a darparu hyfforddiant ar faterion rheoli risg.

Rhoddodd y Pwyllgor sylw i'r wybodaeth a gwnaed y pwyntiau a ganlyn:

- Cydnabuwyd bod gwreiddio arferion rheoli risg yn llwyddiannus ledled y Cyngor wedi bod yn fater yr oedd y Pwyllgor hwn yn awyddus i'w ddatrys ers cryn amser a'i fod yn hanfodol bwysig ar gyfer cynnal busnes y Cyngor mewn modd effeithiol yn yr ystyr bod raid i bob penderfyniad gymryd risg i ystyriaeth. Awgrymwyd nad oedd proffil rheoli risg o fewn y Cyngor yn ddigon uchel.
- Gofynnwyd pa bryd mae'r Rheolwyr yn ystyried y byddant yn gallu adrodd yn ôl i'r Pwyllgor eu bod yn fodlon gyda statws a gweithrediad trefniadau rheoli risg o fewn yr Awdurdod. Ymatebodd y Swyddog mai'r nod yw llunio a sefydlu cofrestr risg sylweddol erbyn Mawrth 2015 a gofynnodd y Pwyllgor am y diweddariad bryd hynny.
- Canlyniad trafodaethau ynghylch rhannu cyfrifoldebau risg rhwng y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol a'r Pwyllgor Archwilio. Er mwyn osgoi dyblygu dywedodd y Rheolydd Risg ac Yswiriant y bwriedir i'r Pwyllgor Archwilio ganolbwyntio ar y gofrestr a'r system risg ac i'r Pwyllgor Sgriwtini edrych ar risgiau unigol.
- Yr angen i symleiddio dogfennau risg i'w gwneud yn hygyrch fel bod y Pwyllgor Archwilio sydd â chyfrifoldeb am drosolwg yn gallu adnabod y prif ffynonellau risg yn rhwydd a bodloni ei hun fod trefniadau wedi eu gwneud i'w rheoli, a bod Rheolwyr yn medru prynu i mewn i'r broses rheoli risg a chofrestru a chymryd perchenogaeth ohonynt fel teclynnau defnyddiol.

  Cadarnhaodd y Dirprwy Brif Weithredwr nad yw wedi ei darbwyllo bod trefniadau rheoli risg wedi gwreiddio'n ddigon cadarn o fewn yr Awdurdod, a dyna pam y cynhaliwyd yr adolygiad ac y lluniwyd cynllun gweithredu wedyn ar gyfer diwygio'r polisi, symleiddio'r matrics risg a darparu hyfforddiant. Mae angen i'r Awdurdod ganolbwyntio ar ei lefelau risg uchel a sicrhau bod y gofrestr yn parhau i fod yn ddogfen fyw. Mae'r holl reolwyr uwch a chanol wedi derbyn hyfforddiant ar y trefniadau rheoli risg ac maent yn gallu ymgorffori rheolaeth risg o fewn eu prosesau cynllunio busnes a'u hadolygiadau perfformiad. Mae'n bwysig bod cysondeb o ran asesu risg a bod risgiau'n cael eu gwerthuso yn erbyn sail gyffredin - bydd y matrics diwygiedig yn cynorthwyo yn y broses honno.

Dywedodd y Pennaeth Adnoddau a Swyddog Adran 151 Dros Dro bod angen i'r Pwyllgor Archwilio dderbyn adroddiadau yn rheolaidd ar reoli risg yn y Cyngor a gallai ofyn i'r rheolwyr perthnasol roi cyfrif yn uniongyrchol i'r Pwyllgor am unrhyw ddiffyg cydymffurfio fydd yn cael ei nodi. Mae'r pro forma ar gyfer adrodd i'r Pwyllgor Gwaith hefyd yn cynnwys adran ar gyfer adrodd yn ôl ar risg a lliniaru nad yw bob amser yn cael ei gwblhau gan awduron yr adroddiadau; mae yna ddadl dros gwestiynu a ddylid derbyn adroddiadau nad ydynt wedi eu llenwi'n briodol o ran rhoi cyfrif am ystyried risg a dogfennu hynny.

Penderfynwyd derbyn yr adroddiad a chanfyddiadau'r adolygiad rheoli risg.

CAMAU GWEITHREDU'N CODI: Y Rheolwr Risg ac Yswiriant/Dirprwy Brif Weithredwr i adrodd yn ôl i'r Pwyllgor Archwilio yn Ebrill 2015 ar statws a gweithrediad y gofrestr risg gorfforaethol newydd/matrics a'r dogfennau cysylltiol sy'n rhoi cyfarwyddyd ar risg.

5 ARCHWILIO ALLANOL

5.1 Cyflwynwyd er gwybodaeth i'r Pwyllgor a'i nodi Lythyr Archwilio Blynyddol Cyngor Sir Ynys Môn am 2013/14 yn cadarnhau bod yr awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswyddau o safbwynt adroddiadau ariannol a'i ddefnydd o adnoddau a hefyd rhoi tystysgrif archwilio ar gwblhau proses archwilio cyfrifon 2013/14.

5.2 Rhoddodd Mr Andy Bruce, SAC ddiweddariad i'r Pwyllgor ar statws, amseriad a chanlyniadau disgwyliedig y gwaith perfformiad archwilio allanol cynlluniedig oedd yn parhau ar lefel genedlaethol a lleol. Nodwyd y wybodaeth.

Gofynnodd Aelod o'r Pwyllgor a allai'r adroddiad oedd yn rhoi diweddariad ar berfformiad, yng ngoleuni'r rhagolygon ariannol heriol i'r Cyngor, gyfeirio at arfer dda o ran arbedion lle roedd hynny'n berthnasol. Cadarnhaodd Mr Andy Bruce bod materion arbedion yn cael eu hamlygu o fewn adolygiadau lleol a'u bod yn ffurfio rhan o'r adborth ffurfiol. Fe allai archwilio allanol, fodd bynnag, edrych i ddwyn arferion da o adroddiadau cenedlaethol.

6 ARCHWILIO MEWNOL

Cyflwynwyd er ystyriaeth y Pwyllgor adroddiad y Rheolwr Archwilio Mewnol ar waith yr Adain Archwilio Mewnol am y cyfnod o 1 Ebrill i 14 Tachwedd, 2014. Roedd yr adroddiad yn cyfeirio at adolygiadau archwilio a wnaed ac adroddiadau a ryddhawyd a hefyd y farn sicrwydd a roddwyd; atgyfeiriadau i Archwilio Mewnol a'r camau a gymerwyd, ynghyd ag argymhellion archwilio mewnol a statws eu gweithrediad.

Amlygodd y Rheolwr Archwilio Mewnol ddau faes penodol oedd yn destun adroddiadau adolygu Coch yn adlewyrchu nifer o wendidau o ran rheolaeth yn y meysydd adolygu, ac roedd y rhain mewn perthynas â Rheoliadau System - Mynediad rhesymegol a Gwahanu Dyletswyddau, a Grantiau Trydydd Sector. Bydd adroddiad dilyn-i-fyny ar gynnydd yn gweithredu'r argymhellion a wnaed fel rhan o'r adolygiadau hyn yn cael ei ddarparu i gyfarfod mis Chwefror, 2015 o'r Pwyllgor Archwilio. Dywedodd y Rheolwr Archwilio Mewnol y byddai hefyd yn rhoi diweddariad i'r Pwyllgor ym mis Chwefror ar y pryderon cyfredol yn yr Uned Archwilio wedi i'r Dirprwy Brif Weithredwr gyflwyno cynllun gweithredu i gyfarfod mis Medi 2014 i roi sylw i'r pryderon hynny.

Bu'r Pwyllgor yn ystyried y wybodaeth a gyflwynwyd ac roedd wedi ei siomi gan y diffygion oedd yn cael eu hadlewyrchu gan yr adroddiadau adolygiad coch o ran absenoldeb polisi a gweithdrefnau yn y meysydd a adolygwyd a lle'r oedd y rheini mewn bodolaeth, ddiffyg ymwybyddiaeth ac / neu fethiant i lynu atynt. Codwyd y mater o atebolrwydd ac yn dilyn o hynny, pa mor ymarferol a fyddai i alw'r rheolwyr penodol i gyfrif. Cadarnhaodd y Rheolwr Archwilio Mewnol bod yr UDA a Phenaethiaid Gwasanaeth wedi cael copi o'r adolygiadau a bod y Dirprwy Brif Weithredwr a'r Pennaeth TG yn edrych ar ffyrdd o ddatrys y materion a godwyd o safbwynt yr adolygiad Rheoliadau System.

Dywedodd y Pennaeth Adnoddau a Swyddog Adran 151 Dros Dro bod y materion a amlygwyd gan yr adroddiad archwilio mewnol yn ailadrodd rhai o'r materion a godwyd o safbwynt rheoli risg o ran diffyg cydymffurfio â phrosesau cywir, a thra roedd teimladau'r Pwyllgor o fod eisiau amlygu cyfrifoldeb yn ddealladwy, cyfrifoldeb Rheolwyr yw ymateb yn briodol i adroddiadau adolygu

archwilio mewnol drwy weithredu'r argymhellion o'u mewn. Bydd yr adroddiad dilyn-i-fyny i'r Pwyllgor ym mis Chwefror yn cadarnhau a fydd hyn wedi digwydd a'i peidio. Gallai dyletswydd oruchwylio'r Pwyllgor gael ei defnyddio'n fwy cynhyrchiol efallai i sgriwtineiddio cyfraddau gweithredu'r argymhellion archwilio yn ôl gwasanaeth fel oedd wedi ei nodi yn Atodiad A, ac yn nodi ac yn galw i gyfrif rheolwyr y gwasanaethau oedd yn dangos methiant dro ar ôl tro i weithredu argymhellion archwilio mewnol yn foddhaol dros gyfnod o amser.

Nododd y Rheolwr Archwilio Mewnol nad oedd unrhyw beirianwaith corfforaethol ar gyfer sicrhau a monitro bod polisïau, prosesau ac argymhellion yn cael eu gweithredu ac y glynir wrthynt. Dywedodd y byddai'n dod a dadansoddiad mwy manwl o argymhellion archwilio mewnol oedd yn parhau heb gael sylw, hyd yr amser y maent wedi aros heb eu gweithredu a'r gwasanaethau / rheolwyr sy'n gyfrifol amdanynt i gyfarfod mis Chwefror o'r Pwyllgor Archwilio.

Roedd y Pwyllgor yn cydnabod ei bod yn ymddangos nad oedd cysylltiad rhwng polisïau a phrosesau oedd yn cael eu cyhoeddi a rheolaeth weithredol o'u gweithrediad a chydymffurfiaeth gyda'r hyn sydd ei angen, ac awgrymodd y dylai fel rhan o'i gynllun gweithredu ar gyfer 2015/16 ganolbwyntio ar feysydd nad ydynt yn symud ymlaen. Dywedodd Mrs Lynn Pamment PwC bod swyddogaeth herio'r Pwyllgor Archwilio yn gorwedd o fewn dilyn drwodd ar gamau gweithredu yn dilyn adolygiad coch ac y byddai'r Pwyllgor efallai'n dymuno ystyried cymryd safiad mwy cadarn o safbwynt gweithredu.

Penderfynwyd derbyn yr adroddiad cynnydd Archwilio Mewnol am Ebrill i Tachwedd 2014 a nodi ei gynnwys.

CAMAU GWEITHREDU'N CODI: Y Rheolwr Archwilio Mewnol i ddarparu'r canlynol i gyfarfod mis Chwefror o'r Pwyllgor:

- **Adroddiadau dilyn-i-fyny ar yr Adolygiadau Coch yng nghyswllt Rheoliadau System – Mynediad Rhesymegol a Gwahaniad Dyletswyddau a Grantiau Trydydd Sector yn cynnwys argymhellion oedd wedi'u gweithredu.**
- **Dadansoddiad manwl o argymhellion archwilio mewnol oedd yn parhau heb eu gweithredu, hyd yr amser y buont felly a'r gwasanaethau/rheolwyr sy'n gyfrifol am hynny.**

7 ADRODDIAD BLYNYDDOL AR ATAL TWYLL A LLYGREDD 2013/14

Cyflwynwyd er gwybodaeth i'r Pwyllgor Adroddiad Blynyddol ar weithgaredd o ran gweithredu polisi'r Cyngor ar atal Twyll a Llygredd yn ystod 2013/14

Cyfeiriodd Aelod o'r Pwyllgor at yr hyn oedd i'w weld fel prif flaenoriaeth y dimensiwn twyll o fewn y polisi, ac absenoldeb unrhyw gyfeiriadau at fesurau atal-llygredd, er enghraifft mewn perthynas â sicrhau tryloywder wrth osod contractau mawr.

Dywedodd y Rheolwr Archwilio Mewnol bod KPMG wedi cynnal adolygiad o fframwaith gaffael yr Awdurdod a bod gan y Swyddog Adran 151 a'r Swyddog Caffael rhestr contract yn ogystal â rheolaethau ychwanegol. Bydd caffael hefyd yn ffurfio rhan o ddyletswyddau'r Swyddog Atal-twyll. Cadarnhaodd y Pennaeth Adnoddau a Swyddog Adran 151 Dros Dro bod swm fawr o waith wedi ei wneud yn dilyn adolygiad KPMG o ran cynyddu capasiti a chychwyn adolygiad ystod eang o gaffael contractyddol ar draws y Cyngor i nodi arbedion ac i sicrhau bod contractau'n cael eu gosod mewn ffordd strwythuredig ac unffurf ar draws y Cyngor. Bydd cydymffurfio â phrosesau priodol yn ei gwneud yn fwy anodd i unrhyw lygru ddigwydd. Dywedodd Mr Joe Hargreaves PwC, bod contractau newydd a rhai diwygiedig a'r prosesau ar gyfer eu gosod yn cael eu gwirio fel rhan o waith archwilio allanol. Ni chanfuwyd unrhyw anghysonderau.

Penderfynwyd derbyn yr Adroddiad Blynyddol ar Atal Twyll a Llygredd 2013/14 ac i nodi ei gynnwys.

DIM CAMAU GWEITHREDU PELLACH YN CODI

8 TREFNIADAU NEWYDD I ATAL TWYLL

Cyflwynwyd er gwybodaeth i'r Pwyllgor adroddiad y Rheolwr Archwilio Mewnol yn amlinellu'r diwygiadau i'r trefniadau atal twyll a roddwyd yn eu lle mewn ymateb i newidiadau cenedlaethol mewn sut y nodir twyll Budd-dal Tai, a sut y caiff ei ymchwilio a'i erlyn drwy sefydlu Gwasanaeth Ymchwilio Twyll Sengl.

Penderfynwyd derbyn yr adroddiad a nodi ei gynnwys.

DIM CAMAU GWEITHREDU PELLACH YN CODI

9 SEMINAR PWYLLGOR ARCHWILIO

Cyflwynwyd i sylw'r Pwyllgor Adroddiad y Pennaeth Adnoddau a Swyddog Adran 151 Dros Dro ar ganlyniad seminar i asesu effeithiolrwydd y Pwyllgor Archwilio ac i nodi unrhyw newidiadau sydd yn werth eu nodi o ran cylch gorchwyl a gweithgareddau'r Pwyllgor.

Cyfeiriodd Mrs Sharon Warnes at yr arfer o fewn y Pwyllgor Archwilio mewn awdurdod cyfagos o safbwynt sefydlu gweithgorau oedd yn cyfarfod yn yr amser rhwng y cyfarfodydd ffurfiol o'r Pwyllgor Archwilio er mwyn canolbwyntio ar feysydd penodol mewn mwy o fanylder a dyfnder nag y gellir ei wneud mewn pwyllgor arferol. Nododd y Pwyllgor y wybodaeth fel opsiwn wrth ystyried sut y gellir gwella effeithiolrwydd y Pwyllgor Archwilio.

Penderfynwyd –

- **Argymell i'r Pwyllgor Gwaith, ac wedi hynny i'r Cyngor, bod enw'r Pwyllgor Archwilio yn cael ei newid i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu.**
- **Gofyn am i'r Rheolwr Archwilio mewnol gynnal adolygiad o effeithlonrwydd trefniadau'r Cyngor ar gyfer delio â gweithio mewn partneriaeth.**
- **I nodi ei gamau yn y gorffennol ac i barhau i gynnal yr hunanasesiad blynyddol o'i effeithlonrwydd.**

DIM CAMAU GWEITHREDU PELLACH YN CODI

Cynghorydd Trefor Lloyd Hughes
Cadeirydd

DRAFT

PWYLLGOR ARCHWILIO

Cofnodion y cyfarfod arbennig a gynhaliwyd ar 9 Chwefror, 2015

PRESENNOL:	Y Cynghorydd Trefor Lloyd Hughes (Cadeirydd) Y Cynghorydd John Griffith (Is-gadeirydd) Y Cynghorwyr Richard Owain Jones, R. Llewelyn Jones, Alun Mummery, Dafydd Rhys Thomas Aelodau Lleyg: Mr Richard Barker a Mrs Sharon Warnes
WRTH LAW:	Rheolwr Archwilio Mewnol (JF) Rheolwyr Gwasanaethau Cyfrifeg Dros Dro (BHO) (ar gyfer eitem 2) Uwch Gyfrifydd (Cynllunio Strategol) (BD) (ar gyfer eitem 2) Cyfrifydd Cyfalaf a Rheoli Trysorlys (GR) (ar gyfer eitem 2) Swyddog Atal Twyll Corfforaethol (HE) Swyddog Pwyllgor (ATH)
YMDDIHEURIADAU:	Y Cynghorydd Jim Evans
HEFYD YN BRESENNOL:	Y Cynghorydd H. Eifion Jones (Aelod Portffolio ar gyfer Cyllid) (ar gyfer eitem 2)

---

1 DATGANIAD O DDIDDORDEB

Ni chafwyd yr un datganiad o ddiddordeb.

2 DATGANIAD AR STRATEGAETH RHEOLI TRYSORLYS 2015/16

Cyflwynwyd adroddiad y Pennaeth Adnoddau a'r Swyddog Adran 151 Dros Dro yn cynnwys y Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys am 2015/16 i sylw'r Pwyllgor a hynny'n unol â Chôd Ymarfer CIPFA ar gyfer Rheoli Trysorlys.

Dygodd yr Uwch Gyfrifydd (Cynllunio Strategol) sylw at y prif ystyriaethau isod:

- Yn 2015/16 bwriedir rhoi sylw i absenoldeb dogfennaeth Arferion Rheoli Trysorlys (ARhT) yn yr Awdurdod gyda'r nod o sicrhau y bydd cyflenwad llawn o ddogfennau ARhT yn cael eu cyflwyno i'w cymeradwyo'n ddemocrataidd trwy'r sianelau Pwyllgor priodol cyn gynted ag y bo modd yn unol â'r Cynllun Dirprwyo arfaethedig ar gyfer Rheoli'r Trysorlys.
- Mai dim ond un diweddariad a gynigir i Ddatganiad 2014/15 ar gyfer Datganiad Rheoli Trysorlys 2015/16 sef:

    - Na fydd adroddiadau chwarter un a chwarter tri ar faterion Rheoli Trysorlys yn cael eu cynhyrchu mwyach a chânt eu hadlewyrchu yn Rheolau Sefydlog yr Awdurdod fel sydd wedi ei nodi yn Atodiad 9 i'r adroddiad.

      Bwriedir y bydd y categorïau buddsoddi posib a ddefnyddir ynghyd â'r meini prawf ar gyfer graddio credyd a therfynau buddsoddi yn cael eu hadolygu yn ystod y flwyddyn a bydd rhaid cymeradwyo unrhyw newidiadau ymlaen llaw yn unol â'r Cynllun Dirprwyo ar gyfer Rheoli'r Trysorlys.

- Mae'r bwriad i dynnu allan o'r system cymhorthdal ar gyfer y Cyfrif Refeniw Tai ar 2 Ebrill 2015 wedi ei gymryd i ystyriaeth yn y dangosyddion darbodus (yr ymhelaethir arnynt yn Atodiad 11) ar y sail a nodir yn Atodiad 12.

- Y dylai'r pennawd ar yr ail golofn yn nangosydd 19 yn Atodiad 11 ddarllen 2015/16 ar gyfer y terfynau uwch ac is (ac nid 2014/15).

  Rhoddodd y Pwyllgor sylw i'r wybodaeth a gyflwynwyd a gofynnodd am eglurhad ar rai materion mewn perthynas â chost cymharol uchel trefniadau benthyca tymor byr yr Awdurdod a'r dynodiad o angen i fenthyca a'r hyn yr oedd hynny'n ei olygu. Er i'r Pwyllgor nodi a derbyn bod y Strategaeth Rheoli Trysorlys yn seiliedig yn bennaf ar agwedd ddarbodus a gofalus tuag at fuddsoddi a benthyca, gofynnodd am sicrwydd bod y Strategaeth yn parhau i gael ei hadolygu a'i bod yn ymatebol i newidiadau yn y farchnad a newidiadau eraill a bod yr elfen hyblygrwydd hon wedi ei hamlygu yn y Strategaeth.

  Cadarnhaodd yr Uwch Gyfrifydd (Cynllunio Strategol) fod rheoli trysorlys yn broses fyw a bod amrywiadau a newidiadau economaidd a/neu yn y farchnad, yn ogystal â chyngor gan ymgynghorwyr trysorlys yr Awdurdod, oll yn cael eu cymryd i ystyriaeth a'u bod yn siapio'r sefyllfa a'r arferion buddsoddi.

Penderfynwyd –

- **Nodi cynnwys yr adroddiad ar y Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys.**
- **Cymeradwyo'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys ar gyfer 2015/16 (gan gynnwys y Dangosyddion Darbodus a Rheoli Trysorlys) yn Atodiad A i'r adroddiad, a**
- **Anfon y Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys i'r Pwyllgor Gwaith heb ragor o sylwadau.**

DIM CAM GWEITHREDU PELLACH YN CODI

3 PWYLLGOR ARCHWILIO – ADOLYGU EFFEITHIOLRWYDD

Cyflwynwyd i'w ystyried ac ar gyfer sylwadau, adroddiad y Rheolwr Archwilio mewnol ar ganlyniad y gweithgor blynyddol ar effeithiolrwydd y Pwyllgor Archwilio a gynhaliwyd ar 19 Ionawr 2015.

Dywedodd y Rheolydd Archwilio fod yr adroddiad yn Atodiad A yn nodi canlyniadau gwerthusiad y gweithdy o Arferion Da'r Pwyllgor Archwilio ar ffurf rhestr wirio CIPFA - Hunanasesiad o Arfer Dda. At ei gilydd, roedd hunanasesiad y Pwyllgor Archwilio o'i berfformiad yn erbyn arfer dda yn gadarnhaol ac ystyriwyd mai dim ond un o'r 20 arfer dda oedd ddim yn cael eu cyflawni gan y Pwyllgor a bod modd gwella 4 arall allan o 20 o ran pwrpas a llywodraethiant; cyflawni swyddogaethau'r Pwyllgor ac aelodaeth a chefnogaeth. Yn ogystal, cwblhaodd y Rheolwr Archwilio gopi o restr wirio CIPFA i nodi'r meysydd hynny lle 'roedd gan y Pwyllgor gryfderau, yn ei farn broffesiynol ef, ynghyd â'r meysydd y gellir eu gwella fel yr adroddwyd yn rhan 2.5 yr adroddiad. 'Roedd Cynllun Gweithredu arfaethedig wedi ei gynnwys yn Atodiad C a oedd yn amlinellu sut a pha bryd yn ystod 2015/16 y bydd y gwendidau yn cael sylw a chan bwy.

Rhoddodd y Pwyllgor sylw i'r adroddiad ac yn gyffredinol roedd yn siomedig gyda chywair y gwerthusiad oherwydd fod iddo, ym marn y Pwyllgor, elfen negyddol. Cyflwynwyd safbwynt bod y Pwyllgor Archwilio wedi codi nifer o faterion o ran gwendidau a hepgoriadau mewn nifer o feysydd polisi ac arferion yn ystod y flwyddyn, yn arbennig felly'r trefniadau rheoli risg, ac nad yw'r rheini wedi eu cynnwys yn y gwerthusiad perfformiad ym mharagraff 2.5. Pwysleisiwyd nad yw'r her a gynigir gan y Pwyllgor Archwilio ond yn effeithiol os yw'r sefydliad/rheolwyr yn gweithredu arni a'i bod yn ymddangos bod y Pwyllgor yn cael ei farnu oherwydd diffyg gweithredu ar lefel gorfforaethol boed hynny oherwydd materion adnoddau neu ystyriaethau eraill.

Dywedodd y Rheolydd Archwilio Mewnol y bydd casgliadau'r gweithgor hefyd yn cael eu defnyddio i siapio adroddiad blynyddol y Cadeirydd ar weithgareddau'r Pwyllgor Archwilio, sef y sianel briodol ar gyfer myfyrio'n briodol ar agweddau cadarnhaol gwaith y Pwyllgor yn ystod y flwyddyn. Dylid ystyried adroddiad perfformiad y Rheolydd Archwilio Mewnol fel adroddiad eithrio. Mae'r Pwyllgor Archwilio wedi bod yn gyson yn ei ymdrechion i sicrhau newid ond ni ellir ond ei weld fel Pwyllgor effeithiol os yw'r newid yn cael ei weithredu, a hyd yma nid yw'r gefnogaeth a'r symbyliad a ddarparwyd gan y Pwyllgor wedi bod yn effeithiol o ran cyflawni'r canlyniad a ddeisyfir, yn arbennig felly mewn perthynas â Rheoli Risg.

Nododd y Pwyllgor fod adroddiad gwaith ar drefniadau Rheoli Risg wedi ei raglennu ar gyfer ei gyfarfod mis Ebrill ac y gofynnir i Uwch Reolwyr roi cyfrif am unrhyw ddiffyg cynnydd bryd hynny.

DRAFFT

Penderfynwyd derbyn yr adroddiad, nodi ei gynnwys a chymeradwyo datblygu'r Cynllun Gweithredu yn Atodiad C yn 2015/16 i fynd i'r afael â'r gwendidau a nodwyd.

DIM CAMAU GWEITHREDU PELLACH YN CODI

4 YMGYNGHORI AR Y BWRIAD I ADOLYGU CYLCH GORCHWYL Y PWYLLGOR ARCHWILIO

Cyflwynwyd adroddiad y Rheolwr Archwilio Mewnol yn cynnwys cylch gorchwyl drafft newydd i'r Pwyllgor Archwilio. Roedd y cylch gorchwyl newydd yn adlewyrchu newidiadau yn y fframwaith rheoleiddiol a phwyslais cynyddol ar ddatblygu rôl y Pwyllgor Archwilio mewn perthynas â holl agweddau sicrwydd ac nid yn unig proses a threfniadau adrodd ariannol yr Awdurdod.

Dywedodd y Rheolwr Archwilio Mewnol fod y cylch gorchwyl yn seiliedig ar gyfarwyddyd CIPFA a hefyd gylch gorchwyl Pwyllgorau Archwilio eraill mewn Awdurdodau eraill. Y bwriad wrth adolygu'r cylch gorchwyl yw ymestyn cyfrifoldebau trosolwg y Pwyllgor y tu hwnt i ddatganiadau ariannol i gynnwys llywodraethu cyffredinol a'r amgylchedd risg. Bydd y cylch gorchwyl newydd yn cael ei gyflwyno i'w gymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Ebrill ac wedi hynny i'r Cyngor Sir ym Mai.

Bu'r Pwyllgor yn ystyried y Cylch Gorchwyl ac fe wnaed y pwyntiau canlynol -

- Mai bwriad y gweithdy effeithlonrwydd oedd i'r Pwyllgor sgriwtineiddio'r cylch gorchwyl i sefydlu sut y bydd yn eu gweithredu ac fe ellid pasio hynny ymlaen i'r Swyddog Monitro fel arwydd clir o fwriad y Pwyllgor hwn. Gallai hyn hefyd gysylltu i mewn â sylwadau am Sgriwtini a'r angen i egluro rolau penodol sgriwtini ac archwilio.
- Bod angen i'r Pwyllgor gymryd mwy o ran yn hyrwyddo a datblygu trefniadau o fewn yr Awdurdod ar gyfer sicrhau gwerth am arian.
- Bod angen i'r Pwyllgor feddwl a oes ganddo broffil digon uchel o fewn yr Awdurdod i allu dylanwadu'n wirioneddol ac i gyfrannu tuag at effeithlonrwydd y Cyngor fel corff corfforaethol. Awgrymwyd y gallai'r Pwyllgor fod yn fwy rhagweithiol yn gosod rhaglen sy'n berthnasol yng nghyd-destun y Cyngor cyfan.
- Tra'n derbyn y cylch gorchwyl fel yr oedd wedi'i gyflwyno fel rhywbeth oedd yn darparu fframwaith da lle gallai'r Pwyllgor Archwilio weithredu o'i fewn yn y dyfodol, pwysleisiwyd bod angen i'r Pwyllgor sicrhau bod y materion allweddol yn cael eu gyrru ymlaen. Pwysleisiwyd hefyd bod angen i'r Pwyllgor, er mwyn gallu gwireddu ei fandad fel oedd wedi ei nodi yn y cylch gorchwyl, fod wedi ei sicrhau y bydd y materion y mae'n tynnu sylw atynt yn cael sylw gan reolwyr. I'r perwyl hwn, ac er lles atebolrwydd cynigiwyd a chytunwyd y dylid gofyn i Aelod o'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth yn ychwanegol i'r Swyddog Adran 151 fynychu pob cyfarfod o'r Pwyllgor Archwilio.
- Bod angen i'r Pwyllgor fod yn glir ynglŷn â'i ddisgwyliadau o'r hyn y mae'r Pwyllgor Archwilio ei angen o ran cefnogaeth ac adnoddau.

Penderfynwyd cymeradwyo'r cylch gorchwyl fel oedd wedi'i gyflwyno.

CAMAU GWEITHREDU'N CODI: Rheolwr Archwilio Mewnol i gysylltu gyda'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth mewn perthynas â mynychu cyfarfodydd Pwyllgor Archwilio.

5 RÔL Y SWYDDOG ATAL TWYLL

Cyflwynwyd, er gwybodaeth y Pwyllgor adroddiad, gan Swyddog Atal Twyll yr Awdurdod yn nodi cyfrifoldebau ei swydd.

Eglurodd y Swyddog Atal Twyll Corfforaethol beth oedd y cefndir i sefydlu'r swydd a'r hyn yr oedd yn ei olygu yn arbennig o safbwynt bod yn fwy rhagweithiol yn rhwystro twyll a hyrwyddo diwylliant atal twyll gwell o fewn yr Awdurdod.

Bu'r Pwyllgor yn holi'r Swyddog Atal Twyll Corfforaethol ynglŷn â manylion ei waith a rhoddwyd esiamplau o'r gweithgareddau a wneir. Cyfeiriodd y Swyddog at waith oedd ar droed i ganfod pa asesiadau risg twyll sydd wedi eu cynnal o fewn gwasanaethau a pha bolisïau sydd wedi eu rhoi mewn grym i atal unrhyw risgiau a welwyd a sut y caiff y rhain eu dwyn i sylw staff. Mae'r arwyddion cychwynnol yn dangos bod angen gwneud gwaith pellach yn hyn o beth. Nododd y Pwyllgor hyn fel mater "cadw tŷ" pellach oedd angen sylw.

Cadarnhaodd y Rheolwr Archwilio Mewnol bod y Swyddog Atal Twyll Corfforaethol yn cynnal asesiad risg twyll cynhwysfawr o'r Awdurdod cyfan gyda golwg ar adrodd yn ôl i'r Pwyllgor Archwilio ym mis Ebrill a bydd hynny'n darparu datganiad sefyllfa o safle'r Awdurdod yng nghyswllt pob maes o risg twyll, beth sy'n cael ei wneud i fynd i'r afael â hwy a hefyd yr argymhellion i Benaethiaid Gwasanaeth ar gyfer cryfhau'r rheolaethau o fewn eu gwasanaethau.

Penderfynwyd derbyn yr adroddiad a nodi ei gynnwys.

DIM CAMAU PELLACH YN CODI.

Y Cynghorydd Trefor Lloyd Hughes
Cadeirydd

DRAFFT

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I	**PWYLLGOR ARCHWILIO**
DYDDIAD	**23 CHWEFROR 2015**
PWNC	**RHEOLI'R TRYSORLYS – TRYDYDD CHWARTER 2014/15**
SWYDDOG(ION) ARWEINIOL	**RICHARD MICKLEWRIGHT**
SWYDDOG CYSWLLT	**GARETH ROBERTS (FFÔN: 2675)**

Natur a rheswm dros adrodd

I'w sgriwtineiddio - yn gyson ag arweiniad proffesiynol.

1. Cyflwynir yr adroddiad hwn i sicrhau bod y Cyngor yn cydymffurfio â Chôd Ymarfer ar Reoli Trysorlys a gyhoeddwyd gan y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifeg (CIPFA) ac sy'n argymell diweddaru Aelodau ar weithgaredd rheoli trysorlys o leiaf ddwy waith y flwyddyn.

2. Yn ddiweddar, rhoes ymgynghorwyr trysorlys y Cyngor (Capita Asset Services) sylwebaeth ar gefndir economaidd (Atodiad 1) a'r rhagolygon economaidd (Atodiad 2) ynghyd â'r rhagolygon llog yn y tabl isod:-

	Mar-15	Jun-15	Sep-15	Dec-15	Mar-16	Jun-16	Sep-16	Dec-16	Mar-17	Jun-17	Sep-17	Dec-17	Mar-18
Bank rate	0.50%	0.50%	0.50%	0.75%	0.75%	1.00%	1.00%	1.25%	1.25%	1.50%	1.75%	1.75%	2.00%
5yr PWLB rate	2.20%	2.20%	2.30%	2.50%	2.60%	2.80%	2.90%	3.00%	3.20%	3.30%	3.40%	3.50%	3.60%
10yr PWLB rate	2.80%	2.80%	3.00%	3.20%	3.30%	3.50%	3.60%	3.70%	3.80%	3.90%	4.00%	4.10%	4.20%
25yr PWLB rate	3.40%	3.50%	3.70%	3.80%	4.00%	4.20%	4.30%	4.40%	4.50%	4.60%	4.70%	4.70%	4.80%
50yr PWLB rate	3.40%	3.50%	3.70%	3.80%	4.00%	4.20%	4.30%	4.40%	4.50%	4.60%	4.70%	4.70%	4.80%

2.1 Mae'r tabl uchod yn cynrychioli barn Capita Assets Services ar ôl cynnal adolygiad ar 5 Ionawr 2015 o'r rhagolygon ar gyfer y farchnad log, ar ôl pryderon yn y marchnadoedd ariannol am y cwymp ym mhris olew a achosodd symud arian o ecwitis i fondiau ac o fod yn agored i ddyledion ac ecwitis gwledydd sy'n esblygu o ran cynhyrchu olew i lochesi diogel yng ngwledydd y gorllewin. Gwaethygwyd y llif hwn gan bryderon y gallai Gwlad Groeg dynnu allan o'r ewro ar ôl yr Etholiad Cyffredinol ar 25 Ionawr 2015 a'r llifoedd ariannol yn sgil y tebygolrwydd cynyddol y byddai'r ECB yn cychwyn proses lliniaru meintiol i brynu dyled llywodraethau'r Parth Ewropeaidd. Yn ychwanegol, gwelwyd cynnydd mawr yn lefelau hyder y byddai'r Unol Daleithiau yn cynyddu'r gyfradd Fed erbyn canol 2015 oherwydd y twf aruthrol yn GDP chwarteri 2 a 3 yn 2014. Roedd hyn yn arwydd bod yr Unol Daleithiau ar y ffordd i wneud adferiad llawn o argyfwng ariannol 2008.

3. Ar ddechrau'r flwyddyn, roedd portffolio benthyca'r Cyngor i gyd o PWLB ac roedd £19.2m yn is na'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf (GCC) (h.y. rhan o'r benthyca wedi ei fewnoli). Erbyn diwedd y flwyddyn, rhagwelir bydd y GCC yn £114.8m, ac, o ganlyniad, mae gofyn i fenthyca £25.2m. Dywed y Datganiad Strategaeth Rheoli'r Trysorlys (Adran 3.4.1) y bydd angen mabwysiadu agwedd hyblyg mewn perthynas â'r dewis rhwng benthyca mewnol ac allanol. Parheir i ddilyn y dull hwnnw o weithredu a rhoddir sylw i'r holl ffactorau a restrir yn yr adran honno. Mae'r penderfyniad i barhau i fewnoli wedi ei yrru'n bennaf gan 2 ffactor: (1) cyfyngu risg credyd i'r Awdurdod (2) cyfyngu cost cario. Mae hyn yn erbyn cefndir o gyfraddau buddsoddi a chyfraddau PWLB sy'n parhau i fod yn hanesyddol o isel, gyda dim ond cynnydd graddol yn cael ei ragweld i'r tymor canol. Mae'r dull hwn o weithredu yn gyson â'r hyn a wneir gan lawer o awdurdodau lleol eraill a holwyd mewn seminarau a gweithdai y bu swyddogion y Swyddogaeth Adnoddau yn bresennol ynddynt. Mae'r ymgynghorwyr a benodwyd ar gyfer y trysorlys (Capita Asset Services) hefyd wedi cefnogi'r penderfyniad i barhau i fenthyca'n fewnol ar hyn o bryd. Erbyn diwedd y flwyddyn, rhagwelir y bydd benthyca allanol yn £89.6m. Rhoddir gwybod am unrhyw newidiadau i'r dull cyfredol o weithredu fel sy'n briodol.

4. Mae'r tabl isod yn dangos y benthyciadau a buddsoddiadau ar gychwyn ac ar ddiwedd y chwarter:-

	31 Rhagfyr 2014		**30 Medi 2014**	
	£m	**%**	**£m**	**%**
Benthyca - graddfa sefydlog	89.6	5.72	89.6	5.72
Benthyca - graddfa amrywiol	Dim	d/b	Dim	d/b
Adneuon - Ar gael i 30 diwrnod	13.3	0.39	18.6	0.39
Adneuon - Cyfnod Sefydlog < 1 blwyddyn	Dim	d/b	Dim	d/b
Adneuon - Cyfnod Sefydlog 1 blwyddyn +	Dim	d/b	Dim	d/b
Cyfanswm yr Adneuon	13.3	0.39	18.6	0.39
Yr Adneuon ar gyfartaledd yn y Chwarter	21.2	0.41	21.2	0.43

4.1 Mae manylion am y sefydliadau sydd ag adneuon ar gael yn Atodiad 3.

4.2 Mae dau bwynt sy'n werth eu nodi yng nghyswllt yr hinsawdd buddsoddi:-

- Mae rhestr o wrthbartïon sy'n gymeradwy o ran credyd yn parhau i fod yn gyfyngedig iawn, gydag ond ychydig iawn o wrthbartïon sy'n bodloni'r meini prawf wedi eu cymeradwyo yng nghyswllt credyd; ac

- Mae'r cyfraddau buddsoddi sydd ar gael yn y farchnad wedi parhau ar lefelau sy'n hanesyddol isel.

4.3 Fel y cyfeiriwyd ato yn Adran 3, ni chafwyd unrhyw fenthyca allanol yn ystod y chwarter. Hefyd, mae'r cyfleon i aildrefnu dyledion wedi parhau i fod yn brin yn yr hinsawdd economaidd gyfredol ac yn dilyn y cynnydd yn yr ymyl a ychwanegir at enillion gilt sydd wedi cael effaith ar gyfraddau benthyca newydd PWLB ers Hydref 2010. Ni ad-drefnwyd unrhyw ddyledion yn ystod y chwarter.

5. Yn ystod y chwarter, bu modd i'r Cyngor gadw o fewn ei Gyfyngiadau Pwyllog a Thrysorlys.

6. Nid oes unrhyw faterion i'w nodi ers ddiwedd y chwarter.

7. Y cynlluniau ar gyfer gweddill y flwyddyn yw:-

- Parhau i fuddsoddi balansau sy'n weddill mewn modd sy'n sicrhau diogelwch ynghyd â hylifedd a chynnyrch;

- Parhau i fewnoli benthyca tra'n monitro'r farchnad yn rheolaidd; ac

- Monitro'r farchnad fel y gellir aildrefnu ar adeg briodol os daw cyfleon ar gael.

8. EDRYCH TU DRAW I 2014/15

Ar 2 Ebrill 2015, bydd Cyngor Sir Ynys Môn yn tynnu allan o'r system cymhorthdal CRT drwy brynu ei hun allan a bod yn hunan-ariannol. Cyllidir hyn trwy PWLB, ond mae maint y setliad a'r gyfradd llog ar y benthyciad yn cael eu ymgynghori arnynt ar adeg darparu'r adroddiad yma. Adlewyrchwyd hyn yn y papurau gosod y gyllideb a gyflwynwyd i'r Aelodau ar gyfer 2015/16 (yn cynnwys y Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys ar gyfer 2015/16 a gyflwynwyd i'r Pwyllgor yma ar 9 Chwefror 2015). Adroddir ar y canlyniad ar y cyfle cynharaf priodol.

9. ARGYMHELLIAD

Ystyried cynnwys yr adroddiad.

RICHARD MICKLEWRIGHT
PENNAETH SWYDDOGAETH (ADNODDAU) A
SWYDDOG ADRAN 151 DROS DRO **16 CHWEFROR 2015**

Cefndir Economaidd / Economic background

- After strong UK GDP growth in 2013 at an annual rate 2.7%, and then in 2014 0.7% in Q1, 0.9% in Q2 2014 (annual rate 3.2% in Q2), Q3 has seen growth fall back to 0.7% in the quarter and to an annual rate of 2.6%. It therefore appears that growth has eased since the surge in the first half of 2014 leading to a downward revision of forecasts for 2015 and 2016, albeit that growth will still remain strong by UK standards. For this recovery to become more balanced and sustainable in the longer term, the recovery needs to move away from dependence on consumer expenditure and the housing market to exporting, and particularly of manufactured goods, both of which need to substantially improve on their recent lacklustre performance. This overall strong growth has resulted in unemployment falling much faster than expected. The MPC is now focusing on how quickly slack in the economy is being used up. It is also particularly concerned that the squeeze on the disposable incomes of consumers should be reversed by wage inflation rising back significantly above the level of inflation in order to ensure that the recovery will be sustainable. There also needs to be a major improvement in labour productivity, which has languished at dismal levels since 2008, to support increases in pay rates. Unemployment is expected to keep on its downward trend and this is likely to eventually feed through into a return to significant increases in wage growth at some point during the next three years. However, just how much those future increases in pay rates will counteract the depressive effect of increases in Bank Rate on consumer confidence, the rate of growth in consumer expenditure and the buoyancy of the housing market, are areas that will need to be kept under regular review.

- Also encouraging has been the sharp fall in inflation (CPI), reaching 1.0% in November, the lowest rate since September 2002. Forward indications are that inflation is likely to remain around or under 1% for the best part of a year. The return to strong growth has helped lower forecasts for the increase in Government debt over the last year but monthly public sector deficit figures during 2014 have disappointed until November. The autumn statement, therefore, had to revise the speed with which the deficit is forecast to be eliminated.

- The U.S. Federal Reserve ended its monthly asset purchases in October 2014. GDP growth rates (annualised) for Q2 and Q3 of 4.6% and 5.0% have been stunning and hold great promise for strong growth going forward. It is therefore confidently predicted that the first increase in the Fed. rate will occur by the middle of 2015.

- The Eurozone is facing an increasing threat from deflation. In November the inflation rate fell to 0.3%. However, this is an average for all EZ countries and includes some countries with negative rates of inflation. Accordingly, the ECB did take some rather limited action in June and September to loosen monetary policy in order to promote growth and is currently expected to embark on quantitative easing early in 2015 to counter this threat of deflation and to stimulate growth.

Allan gan / From: CAPITA ASSET SERVICES – TREASURY SOLUTIONS

Rhagolygon Economaidd / Economic Outlook

Change in market sentiment and outlook

- The plunge in the price of oil has been the major surprise of the last three months. This will reduce inflation and stimulate the economies of oil importing countries.

- There is a downside to the plunge in oil prices in terms of a sharp increase in the risk of emerging country debt default and emerging country oil producing corporate defaults. This could have a knock on effect on western banks who have lent to these areas and to hedge, pension and investment funds which have been wrong footed by holding debt or equities in these areas.

- Greece: the anti EU and anti austerity party Syriza is likely to be the strongest party in the January 25 general election. However, the Eurozone has put in place sufficient firewalls that a Greek exit would have little direct impact on the rest of the EZ and the Euro. The indirect effect is more problematic to quantify as such an election result would be likely to strengthen support for anti EU and anti austerity political parties in many EU countries. Italy is the greatest risk as it has the third biggest debt mountain in the world and has shown little progress so far in undertaking fundamental reforms to improve the competitiveness of the economy.

- UK GDP growth forecasts have recently been more subdued although growth will still remain strong, but not as strong as previously expected.

- The political risks around the UK general election in May 2015 have increased with the likely result now being very hard to predict.

- A combination of the above factors has caused us to put back the start of increases in Bank Rate from Q2 2015 to Q4 with knock on delays on increases in following years.
- We have also had to bring our short term PWLB forecasts down to reflect current abnormally low levels which are unsustainably low. However, how quickly or slowly they will unwind is very hard to predict.

The one area of resoundingly good news over the last three months has been that the American economy is well on track to making a full recovery from the financial crash. GDP growth rates (annualised) for Q2 and Q3 of 4.6% and 5.0% have been stunning and hold great promise for strong growth going forward and further falls in unemployment. It is therefore confidently predicted that the Fed. will start on the first increase in the Fed. rate by the middle of 2015. In contrast, the surge in UK growth during 2014 appears to have diminished (Q1 0.7%, Q2 0.9%, Q3 0.7%) and the year on year rate has subsided from 3.2% in Q2 to 2.6% in Q3. Forward indicators are also revealing some cooling of prospects going forward, though lets still keep hold of the fact that this remains strong growth by UK standards, but not as strong as previously forecast.

In consequence, it is now the US which is most likely to be putting central rates up before the UK. The prospects for the UK are somewhat mixed. The hoped for rebalancing of the economy towards greater reliance on exports is not happening and the UK faces an uphill struggle with its main trading partner, the EU now expected to resort to full blown quantitative easing (QE) early in 2015 in order to stimulate the economy to rise above near stagnation. However, UK consumer confidence is still buoyant although the housing market looks as if it is also cooling with house price rises and new mortgage approvals both subsiding. UK consumers are obviously benefiting from the fall in the oil price with overall inflation falling to 1.0% in November, the lowest rate since September 2002. It is also forecast to stay around the same level for the best part of a year.

Nevertheless, the beneficial effect of the fall in oil prices will fall out after twelve months, so inflation will rise as a result after then, although it is still expected to remain at or near 2%. What this does mean, however, is that average wage increases are likely to exceed inflation for the coming year and so increase the disposable income of consumers. This, in turn, will underpin domestic demand and support GDP growth. Looking further forward, whichever political party or coalition comes to power after the general election in May 2015 will still have to decide what balance of government spending cuts and / or tax increases will be needed to bring the public sector net borrowing deficit down. This will likely mean an erosion of overall consumer disposable income although further falls in unemployment will counteract some of this effect. The Bank of England therefore faces an incredibly delicate task of balancing the pros and cons of when to start on increasing Bank Rate, especially knowing that many consumers are still heavily indebted and very vulnerable to increases in borrowing rates.

A further factor affecting financial markets and the confidence of UK producers is the increase in political risk. The UK faces a general election where the outcome looks very hard to predict as to the knock on effects on the UK economy.

As for the MPC, their last minutes appeared to show a consolidation of support for holding off on increasing Bank Rate due to the fall in inflation caused by the fall in oil prices. They will also be focusing in 2015 on how quickly wage inflation increases and said it needed to pick up further in order to meet the 2% inflation target. This resulted in financial market investors pushing back their bets on the timing of the next interest rate hike to late 2015 / early 2016. Our view has also shifted in this forecast to a first increase in Q4 2015 rather than Q2 2015.

CAPITA ASSET SERVICES FORWARD VIEW

Economic forecasting remains difficult with so many external influences weighing on the UK. Our Bank Rate forecasts, (and also MPC decisions), will be liable to further amendment depending on how economic data transpires over 2015. Forecasts for average earnings beyond the three year time horizon will be heavily dependent on economic and political developments. Major volatility in bond yields is likely to endure as investor fears and confidence ebb and flow between favouring more risky assets i.e. equities, or the safe haven of bonds.

The overall longer run trend is for gilt yields and PWLB rates to rise, due to the high volume of gilt issuance in the UK, and of bond issuance in other major western countries. Increasing investor confidence in eventual world economic recovery is also likely to compound this effect as recovery will encourage investors to switch from bonds to equities.

The overall balance of risks to economic recovery in the UK is currently evenly balanced. Only time will tell just how long this current period of strong economic growth will last; it also remains exposed to vulnerabilities in a number of key areas.

The interest rate forecasts in this report are based on an initial assumption that there will not be a major resurgence of the EZ debt crisis. There is an increased risk that Greece could end up leaving the Euro but if this happens, the EZ now has sufficient fire walls in place that a Greek exit would have little immediate direct impact on the rest of the EZ and the Euro. It is therefore expected that there will be an overall managed, albeit painful and tortuous, resolution of any EZ debt crisis that may occur where EZ institutions and governments eventually do what is necessary - but only when all else has been tried and failed. Under this assumed scenario, growth within the EZ will be weak at best for the next couple of years with some EZ countries experiencing low or negative growth, which will, over that time period, see an increase in total government debt to GDP ratios. There is a significant danger that these ratios could rise to the point where markets lose confidence in the financial viability of one, or more, countries, especially if growth disappoints and / or efforts to reduce government deficits fail to deliver the necessary reductions. However, it is impossible to forecast whether any individual country will lose such confidence, or when, and so precipitate a sharp resurgence of the EZ debt crisis. While the ECB has adequate resources to manage a debt crisis in a small EZ country, if one, or more, of the larger countries were to experience a major crisis of market confidence, this would present a serious challenge to the ECB and to EZ politicians.

Downside risks currently include:-

- The situation over Ukraine poses a major threat to EZ and world growth if it was to deteriorate into economic warfare between the West and Russia where Russia resorted to using its control over gas supplies to Europe;
- Fears generated by the potential impact of Ebola around the world;
- UK strong economic growth is currently mainly dependent on consumer spending and the potentially unsustainable boom in the housing market. The boost from these sources is likely to fade after the strong surge in growth in the first half of 2014;
- A weak rebalancing of UK growth to exporting and business investment causing a weakening of overall economic growth beyond 2014;
- Weak growth or recession in the UK's main trading partner - the EU, inhibiting economic recovery in the UK;
- A return to weak economic growth in the US, UK and China causing major disappointment in investor and market expectations;
- A resurgence of the Eurozone sovereign debt crisis caused by ongoing deterioration in government debt to GDP ratios to the point where financial markets lose confidence in the financial viability of one or more countries and in the ability of the ECB and Eurozone governments to deal with the potential size of the crisis;
- Recapitalisation of European banks requiring more government financial support;
- Lack of support by populaces in Eurozone countries for austerity programmes, especially in countries with very high unemployment rates e.g. Greece and Spain, which face major challenges in engineering economic growth to correct their budget deficits on a sustainable basis;
- Italy: the political situation has improved but it remains to be seen whether the new government is able to deliver the austerity programme required and a programme of overdue reforms. Italy has the third highest government debt mountain in the world;
- France: after being elected on an anti austerity platform, President Hollande has embraced a €50bn programme of public sector cuts over the next three years. However, there could be major obstacles in implementing this programme. Major overdue reforms of employment practices and an increase in competiveness are also urgently required to lift the economy out of stagnation;
- Monetary policy action failing to stimulate sustainable growth and to combat the threat of deflation in western economies, especially the Eurozone and Japan;
- Heightened political risks in the Middle East and East Asia could trigger safe haven flows into bonds;
- There are also increasing concerns at the reluctance of western central banks to raise interest rates significantly for some years, plus the huge QE measures which remain in place (and likely to be added to by the ECB in the near future). This has created potentially unstable flows of liquidity searching for yield and, therefore, heightened the potential for an increase in risks in order to get higher returns. This is a return to a similar environment to the one which led to the 2008 financial crisis.

The potential for upside risks to UK gilt yields and PWLB rates, especially for longer term PWLB rates include: -

- An adverse reaction by financial markets to the result of the UK general election in May 2015 and the economic and debt management policies adopted by the new government;
- ECB either failing to carry through on recent statements that it will soon start quantitative easing (purchase of government debt) or severely disappointing financial markets with embarking on only a token programme of minimal purchases which are unlikely to have much impact, if any, on stimulating growth in the EZ. (It should be noted that the Bundesbank and most German politicians have been very opposed to the concept of QE).
- A sudden reversal of Russian policy on military intervention in eastern Ukraine caused by the likelihood of, or actual, severe damage done to the Russian economy by a prolonged depression in oil prices and by sanctions.
- A sudden reversal of Iranian policy on developing militarised nuclear capability caused by the likelihood of, or actual, severe damage done to the Iranian economy by a prolonged depression in oil prices and by sanctions.
- The commencement by the US Fed. of increases in the central rate in 2015 causing a fundamental reassessment by investors of the relative risks of holding bonds as opposed to equities, leading to a sudden flight from bonds to equities
- A surge in investor confidence that a return to robust world economic growth is imminent, causing a flow of funds out of bonds into equities.
- UK inflation returning to significantly higher levels than in the wider EU and US, causing an increase in the inflation premium inherent to gilt yields.

Allan gan / From: CAPITA ASSET SERVICES – TREASURY SOLUTIONS

ATODIAD / APPENDIX 3

Graddfeydd Credyd Gwrthbartion buddsoddi a'r adneuon a ddelir gyda phob un ar 31 Rhagfyr 2014 *
Credit ratings of investment counterparties and deposits held with each as at 31 December 2014*

Grŵp Bancio/ Banking Group	Sefydliad/ Institution	Adneuon / Deposit £'000	Hyd (Galw tymor sefydlog) / Duration (Call / Fixed Term**)	Cyfnod (O/I)/ Period (From - To)	Graddfa Dychweliad/ Rate of Return %	Graddfa Tymor Hir Fitch Long Term Rating	Graddfa Tymor Byr Fitch Short Term Rating	Graddfa Tymor Hir Moody's Long Term Rating	Graddfa Tymor Byr Moody's Short Term Rating	Graddfa Tymor Hir Standard & Poor's (S&P) Long Term Rating	Graddfa Tymor Byr Standard & Poor's (S&P) Short Term Rating	Lliw Sector/Hyd Awgrymiedig/ Sector Colour / Suggested Duration
Lloyds Banking Group plc	Bank of Scotland plc	**5,277**	**Galw/ Call**	**n/a**	**0.40**	**A**	**F1**	**A1**	**P-1**	**A**	**A-1**	**Glas - 12 mis/ Blue - 12 months**
HSBC Holdings plc	HSBC Bank plc	**501**	**Galw/ Call**	**n/a**	**0.25**	**AA-**	**F1+**	**Aa3**	**P-1**	**AA-**	**A-1+**	**Oren – 12 mis / Orange – 12months**
Santander Group plc***	Santander UK plc	**7,499**	**Galw/ Call**	**n/a**	**0.40**	**A**	**F1**	**A2**	**P-1**	**A**	**A-1**	**Coch – 6 mis/ Red - 6 months**
The Royal Bank of Scotland Group plc	The Royal Bank of Scotland plc	**0**	**Galw/ Call**	**n/a**	**0.25**	**A**	**F1**	**Baa1**	**P-2**	**A-**	**A-2**	**Glas - 12 mis / Blue - 12 months**

* Ceir y Rhestr Benthyca Cymeradwyedig yn Atodiad 6 o'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys 2014/15/Strategaeth Buddsoddi Blynyddol/ The Approved Lending List can be found at Appendix 6 of the 2014/15 Treasury Management Strategy Statement / Annual Investment Strategy

** Sef tymor ar pwynt y buddsoddi/Being term at the point of investment.

- Yn Atodiad 4 ceir y graddfeydd credyd cyfatebol ar gyfer y 3 asiantaeth graddio y cyfeirir atynt uchod./The equivalent credit ratings for the 3 rating agencies referred to above can be found at Appendix 4.

Graddfeydd Credyd Cyfatebol/

Equivalent Credit Ratings (Fitch, Moodys, S&P)

Tymor Hir Fitch Long Term	**Tymor Hir Moodys Long Term**	**Tymor Hir S&P Long Term**
AAA	Aaa	AAA
AA+	Aa1	AA+
AA	Aa2	AA
AA-	Aa3	AA-
A+	A1	A+
A	A2	A
A-	A3	A-
BBB+	Baa1	BBB+
BBB	Baa2	BBB
BBB-	Baa3	BBB-
Tymor Byr Fitch Short Term	**Tymor Byr Moodys Short Term**	**Tymor Byr S&P Short Term**
F1+	d/b / n/a	A-1+
F1	P-1	A-1
F2	P-2	A-2
F3	P-3	A-3

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
PWYLLGOR:	PWYLLGOR ARCHWILIO
DYDDIAD:	23 CHWEFROR 2015
TEITL YR ADRODDIAD	ADRODDIAD GWAITH AR ARCHWILIO MEWNOL 1 EBRILL 2014 – 31 RHAGFYR 2014
PWRPAS YR ADRODDIAD:	ER GWYBODAETH
ADRODDIAD GAN:	RHEOLYDD ARCHWILIO
GWEITHREDU:	D/B

DRAFT

1. RHAGARWEINIAD

1.1 Cyflwynwyd y Cynllun Gweithredu ar gyfer 2014-15 i'r cyfarfod o'r Pwyllgor Archwilio a gynhaliwyd ar 10 Ebrill 2014 ac fe'i derbyniwyd. Cynhyrchwyd y Cynllun mewn ymgynghoriad gyda'r Archwiliwr Allanol, y Swyddog Adran 151 ac yn sgil amryw o gyfarfodydd a chyfathrebiadau gyda'r Penaethiaid Gwasanaeth.

1.2 Mae'r adroddiad isod yn crynhoi gwaith yr Adain Archwilio Mewnol hyd at 31 Rhagfyr 2014 ac yn rhoi crynodeb o bob un o'r adroddiadau terfynol a gyhoeddwyd ers y Pwyllgor Archwilio diwethaf.

1.3 Bydd angen adolygiad dilyn-i-fyny ar gyfer yr holl adroddiadau terfynol a dderbyniodd farn 'Sicrwydd Coch'. Bydd yr adolygiad hwnnw yn cynnwys barn archwilio ar y cynnydd a wnaed gan reolwyr i weithredu'r argymhellion lefel Uchel a Chanolig yn yr adroddiad terfynol gwreiddiol. Cyflwynir canlyniadau'r adolygiad Dilyn-i-Fyny i'r Pwyllgor Archwilio nesaf.

1.4 Ni chynhaliwyd yr un adolygiad yn y cyfnod diwethaf lle cafwyd barn 'Sicrwydd Coch'. Mae canlyniadau'r gwaith dilyn-i-fyny ar ddau adroddiad sicrwydd Coch wedi eu cynnwys yn yr adroddiad hwn.

1.5 Mae'r Adain Archwilio Mewnol yn defnyddio dull sy'n seiliedig ar risg lle bynnag y mae modd gwneud hynny, ond gall hefyd ddefnyddio Adolygiadau System, Adolygiadau Rheolaeth Allweddol, Adolygiad Sefydliad neu Adolygiad Ymgynghorol os gwelir bod y rheini'n fwy priodol.

1.6 Mae'r adroddiadau terfynol unigol ar gael i aelodau'r Pwyllgor hwn, yn gyfrinachol ar gais i'r Rheolwr Archwilio.

2. ADRODDIADAU A GYHOEDDWYD ERS YR ADRODDIAD DIWEDDARU DIWETHAF

Rhestrir isod yr adroddiadau Archwilio Mewnol Terfynol a gyhoeddwyd ers yr adroddiad gwaith diwethaf i'r Pwyllgor Archwilio, ynghyd â chrynodeb o ganlyniadau pob adolygiad.

2.1.1 **Rheolaethau Mynediad Rhesymegol a Gwahanu Dyletswyddau – gwaith dilyn-i-fyny –** Cwblhawyd adolygiad o drefniadau'r Cyngor ar gyfer Rheolaethau Mynediad Rhesymegol a Gwahanu Dyletswyddau yn Chwarter 2 2014-15 arweiniodd at farn archwilio 'COCH.' Yr adolygiad yma oedd yr adolygiad cyflfredionol cyntaf o'r maes a ymgymerwyd mewn ymateb i wendidau ddynodwyd gan Archwilio Mewnol yn yr adolygiadau archwilio unigol gyflawnwyd. Cyhoeddwyd yr adroddiad wreiddiol yn Medi 2014 ac roedd yn cynnwys saith o argymhellion categori 'Uchel'; chewch o rai 'Canolig' a dau 'Isel'.

Cysylltwyd â'r swyddogion perthnasol oedd yn gyfrifol am weithredu ar yr argymhellion o fewn yr adroddiad ac aseswyd y cynnydd a wnaed i weithredu ar yr argymhellion.

Gan ystyried y materion a nodwyd yn yr adroddiad, ac yn unol â'n dull ar gyfer rhoddi sicrwydd ynghlyn â'r cynnydd o ran gweithredu ar argymhellion, yn ein barn ni mae rheolwyr wedi dangos 'ychydig o gynnydd' o ran gweithredu y camanu a gytunwyd i roi sylw i'r argymhellion o fewn y raddfa amser gytunwyd.

Cafwyd bod pump argymhelliad categori 'Uchel' a chwech categori 'Canolig' wedi eu hasesu fel heb eu gweithredu adeg yr adolygiad; fodd bynnag dywedwyd bod gwaith yn mynd rhagddo mewn perthynas â pedwar o'r argymhellion category 'Uchel' a tri o'r rhai 'Canolig' neu bod cynlluniau ar gyfer gweithredu ar yr argymhellion fel rhan o ail-strwytho y Gwasanaeth Cyllid.

Rydym wedi ailadrodd argymhellion lle nad ydynt eisioes wedi'u gweithredu. Yn ychwanegol, rydym wedi gwneud argymhellion newydd lle'n briodol.

Barn: Rheolwyr wedi gwneud 'ychydig o gynnydd' o ran gweithredu argymhellion yr adroddiad gwreiddiol felly mae ein barn ni ynghlyn â'r trefniadau rheolaethol yn eu lle yn parhau yn 'sicrwydd coch '.

2.1.2 **Cynllun Trydydd Sector – gwaith dilyn-i-fyny –** Fe'n hysbysebwyd gan y Cyfarwyddwr Corfforaethol Cymuned, yn dilyn cyflwyniad ganddi ar Adroddiad ar God Ymarfer y Trydydd Sector, a derbyn yr adroddiad Archwilio Mewnol ar gydymffurfiad gyda'r cynllun, bod y Tîm Rheoli wedi gorchymyn i'r Swyddog Adran 151 a'r Cyfarwyddwr Corfforaethol i gomisiynu gweithrediadau i gryfhau ymarfer.

Arnodwyd cylch gorchwyl ar gyfer y gwaith yma gan y Penaethiaid (Tachwedd 2014) ac mae capasiti ychwanegol wedi cael ei nodi i weithio gyda'r Gwasanaeth Cyllid a'r Penaethiaid Gwasanaeth er mwyn symud ymlaen gyda'r camau gweithredu a nodwyd.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol Cymuned bod adroddiad draft amlinellol wedi'i gyflwyno yn y Pwyllgor Cydgyswllt Trydydd Sector ar 16 Ionawr 2015 a bod draft terfynol yn mynd i'r Penaethiaid a'r Tîm Rheoli yn Chwefror 2015. Mae'r fframwaith amser wedi'i newid i gymryd i ystyriaeth yr angen i gomisiynu capasiti allanol i gyflawni'r dasg. Bydd hyn yn cynnwys:

- Gwybodaeth ynghlyn a buddsoddi yn yn Trydydd Sector;
- Dadansoddiad, seiliedig ar samplo, o gydymffurfiaeth gyda'r Cod gan gyfeirio at gomisiynu a chaffael;
- Argymhellion ynghlyn â systemau a cyfrifoldebau I gael eu mabwysiadu gan y Cyngor. Rhagwelir y bydd hyn yn cynnwys dynodi swyddog o fewn Cyllid i oruchwylio trefniadau ariannol o fewn y Trydydd Sector ac, adolygiad o'r polisi yn ymwneud â grantiau a chytundebau lefel gwasanaeth.
- Argymhelliad ynghlyn â mabwysiadu yn ffurfiol fframwaith weithredol gan CSYM a'r Trydydd Sector (Medrwn Môn) yn nodi derbyniad a monitro cydymffurfiaeth gyda'r Cod.

Mae'r Cyfarwyddwr Corfforaethol Cymunde yn rhagweld y bydd y gwaith wedi ei gwblhau erbyn diwedd Mawrth 2015.

Barn: O'r wybodaeth a gawsom rydym wedi asesu bod 'cynnydd da' yn cael ei wneud i roi sylw i'r materion a godwyd yn yr adroddiad Archwilio Mewnol gwreiddiol.

2.1.3 **Talnet – Cytundeb Partneriaeth** – Cyllidir Talnet ar y cyd gan Gyngor Sir Ynys Môn, Cyngor Gwynedd a Chyngor Sir Conwy ac mae'n darparu gwasanaethau i lyfrgelloedd y siroedd, gan gynnwys darparu a chynnal systemau cyfrifiadurol, archebu, catalogio a dosbarthu, gwybodaeth am berfformiad a threfniadau ar gyfer benthyciadau rhwng llyfrgelloedd. Mae Cyngor Sir Ynys Môn yn darparu gwasanaethau ariannol i Talnet a chyflogir staff Talnet gan Gyngor Sir Ynys Môn.

Casgliadau allweddol yr adolygiad oedd:

Dyluniad y fframwaith rheoli

- Nid yw'r model prynu ar CIVICA yn cael ei ddefnyddio gan Talnet ar gyfer archebu gwasanaethau ar hyn o bryd; mae'r tri awdurdod yn defnyddio system archebu electronig sydd wedi ei theilwrio'n bwrpasol ar eu cyfer.
- Mae Talnet yn gystal â Gwasanaeth Cyllid CSYM yn cysoni archebion, anfonebau a thaliadau cardiau credyd.
- Ni all Talnet wneud defnydd llawn o'r modiwlau o fewn system ariannol CIVICA oherwydd diffyg polisïau a gweithdrefnau.

Gweithredu a chydymffurfio gyda'r fframwaith rheoli

- Nid yw gwariant cardiau credyd wedi ei godi ar yr awdurdodau lleol eraill oherwydd oedi cyffredinol gyda chodio gwariant o'r fath.

Barn: Arweiniodd yr adolygiad at farn archwilio GWYRDD/AMBR a chytunwyd ar bump o argymhellion categori isel gyda'r rheolwyr.

2.1.4 **Disel Arforol** – Cynhaliwyd adolygiad o'r trefniadau ar gyfer gwerthu, bilio a thalu am ddisel arforol. Mae'r Cyngor yn darparu cyfleusterau ar gyfer prynu disel arforol fel gwasanaeth i bysgotwyr masnachol a badau masnachol bychan a chanolig. Cludir y disel mewn cerbydau 18000 litr i'w storio wedyn yn y tanciau yn Noc Pysgod Caergybi a Harbwr Amlwch. Mae 3 thanc sy'n dal 56,000 o litrau yr un yn Noc Pysgod Caergybi, ond dim ond un sy'n cael ei ddefnyddio ar hyn o bryd. Mae gan Harbwr Amlwch un tanc sy'n dal 25,000 o litrau.

Y casgliadau allweddol o'r adolygiad hwn oedd:

- Rydym yn deall bod yr Adain Arforol wedi bod yn defnyddio'r cyflenwr cyfredol am nifer o flynyddoedd heb brofi'r farchnad na chydymffurfio gyda Rheolau Caffael Contractau lle gellir prynu tanwydd trwy gytundeb fframwaith cydnabyddedig.
- Nid oes unrhyw drefn ar gyfer mesur y lefelau yn y tanciau cyn ac ar ôl derbyn cyflenwad o ddisel i gadarnhau bod Cyngor yn cael yr holl ddisel y mae wedi talu amdano. Nid oedd y medryddion allanol ar gyfer mesur tanwydd ar y safleoedd yng Nghaergybi ac Amlwch yn gweithio pan gynhaliwyd yr archwiliad a dywedwyd wrth y Gwasanaeth Archwilio mai dyna fel y mae pethau ers amser.
- Nid oedd unrhyw drefn ar gyfer gwirio lefelau tanwydd yn rheolaidd ac nid oedd cofnod o faint oedd yn cael ei bwmpio fel y gellid cysoni ffigyrau gyda'r

cofnod ar y taenlenni sy'n dangos faint o danwydd a defnyddiwyd. Heb gysoni'r ffigyrau'n rheolaidd mae risg uwch na fyddir yn dod o hyd i gamgymeriadau.

- Mae 1800 litr o danwydd mewn tanc yng Nghaergybi ar ôl iddo gael ei roi yno trwy gamgymeriad. Mae angen gwneud trefniadau i'w drosglwyddo i'r tanc sy'n cael ei ddefnyddio ar hyn o bryd.
- Mae'r dogfennau a gynhyrchir gan y system SAGE ac a roddir i gwsmeriaid yn cael eu hystyried yn anfonebau swyddogol ond nid ydynt yn cwrdd â'r diffiniad o anfonebau dan y Rheolau Gweithdrefn Ariannol. Nid yw'r dogfennau chwaith yn cydymffurfio gyda Rheol Gweithdrefn Ariannol 4.8.5.2.1 sy'n dweud bod rhaid gwahanu'r gwaith o gyfrifo, gwirio a chofnodi dyledion a'r gwaith o'u casglu.
- Mae gwahaniaethau amlwg rhwng faint o danwydd a ddosbarthwyd a'r incwm a gafwyd amdano. Mae'r gwahaniaethau yn dangos incwm ychwanegol sy'n uwch na'r hyn a ragwelwyd.
- Nid oes unrhyw drefn ar gyfer cysoni cofnodiadau tanwydd gyda chofnodiadau incwm i sicrhau bod yr holl gyflenwadau wedi eu hanfonebu neu eu casglu. Nododd yr archwiliad nad oedd modd darganfod anfoneb dyledwr na thaliad i gyd-fynd gyda'r cofnod incwm mewn 11 achos allan o 77 yn Amlwch.

Barn: Adolygiad ymgynghorol oedd hwn a arweiniodd at ddod o hyd i nifer o wendidau rheolaethol y rhoddwyd gwybod i'r rheolwyr y dylid cymryd camau yn eu cylch.

2.1.5 **Digartrefedd** - Cynhaliwyd archwiliad o ddigartrefedd fel rhan o'r cynllun cyfnodol a gymeradwywyd ar gyfer y Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn 2013/14. Mae'r Cyngor, yn unol â gofynion Deddf Digartrefedd 2002, wedi datblygu strategaeth ddigartrefedd sy'n cydnabod y pwyslais yn awr ar atal digartrefedd ac sy'n adlewyrchu nodau Llywodraeth Cymru pan gafodd y strategaeth ei fabwysiadu.

Mae'r gwasanaethau digartrefedd yn canolbwyntio yn awr ar gamau ataliol trwy ymyrraeth gynnar, gan gynorthwyo pobl i roi sylw i'r hyn sy'n achosi digartrefedd posib cyn gynted ag y bo modd, gan sicrhau fod opsiynau tai a fframwaith asesu wedi eu sefydlu sy'n cymryd i ystyriaeth yr holl agweddau sy'n cael effaith ar lety unigolion y tu draw i'w hanghenion tai, fel bod modd cael mynediad i wasanaethau priodol i ddatblygu datrysiadau cynaliadwy.

Y casgliadau allweddol o'r adolygiad hwn oedd:

Dyluniad y fframwaith rheoli

- Mae angen gwella agweddau allweddol ar y trefniadau digartrefedd i adlewyrchu'r pwyslais cynyddol ar atal digartrefedd a newidiadau gweinyddol, gan gynnwys y ffurflen asesu gyfun newydd, defnyddio Orchard a chyflwyno'r system taliadau electronig CIVICA newydd.
- Diffyg tystiolaeth i gefnogi gwaith i fonitro am ba hyd yr arhoswyd mewn llety Gwely a Brecwast a gwiriadau i ddilysu taliadau Gwely a Brecwast; dim gwaith i wirio taliadau budd-dal tai a wneir i gyfrif y Cyngor i sicrhau y gellir adennill y taliadau rhent yn llawn lle mae hynny'n briodol a dim gwaith i wirio dilysrwydd yr holl daliadau budd-dal a dderbyniwyd.

Gweithredu a chydymffurfio gyda'r fframwaith rheoli

- Nid yw'r strategaeth Digartrefedd wedi ei hadolygu'n ffurfiol ers 2007 ac roedd hynny cyn Cynllun Deng Mlynedd 2009-2019 Llywodraeth Cymru. Mae rhaid adolygu'r strategaeth bob 5 mlynedd.
- Roedd elfennau o ddyletswyddau allweddol swyddi gweigion y Swyddog Llety a'r Rheolydd Opsiynau Tai na gafodd eu hailaseinio yn y cyfnod dan sylw i sicrhau bod y gwasanaeth yn medru cynnal y rheolaethau mewnol disgwyliedig yn y meysydd y mae'r staff hyn yn gweithio arnynt.
- Rhai achosion o ddiffyg tystiolaeth ar y ffeil Ddigartrefedd i gefnogi'r penderfyniad ar y cais, ynghyd â'r ymholiadau a'r camau a gymerwyd a pheth anghysondeb wrth roi'r gweithdrefnau ar waith.

Barn: Arweiniodd yr adolygiad at farn archwilio COCH/AMBR a chytunwyd ar 7 o argymhellion categori isel a chanolig gyda'r rheolwyr.

2.1.6 **Datblygu Chwaraeon** – Mae'r Cyngor yn derbyn grantiau ar gyfer datblygu chwaraeon gan nifer o wahanol asiantaethau. Nid oedd yr adolygiad hwn ond yn ystyried y grantiau a gyllidwyd gan Chwaraeon Cymru. Yn 2013/14 bydd y grantiau hyn yn werth o gwmpas £310,558.

Mae'r Adain Datblygu Chwaraeon wedi llunio cynllun o'r enw 'Cytundeb Partneriaeth Awdurdod Lleol 2013/17' rhwng Chwaraeon Cymru ac Ynys Môn sy'n manylu ar y gweithgareddau y bwriedir eu cynllunio trwy grantiau datblygu chwaraeon.

Nododd yr adolygiad bod trefniadau cadarn wedi eu sefydlu i ddelio gyda grantiau datblygu chwaraeon ac ni wnaed unrhyw argymhellion arwyddocaol.

Barn: Arweiniodd yr adolygiad hwn at farn archwilio GWYRDD gydag un argymhelliad categori isel ac un categori canolig wedi ei gytuno gyda'r rheolwyr.

2.1.7 **Cyflogres Athrawon –** Cynhaliwyd archwiliad o'r gyflogres athrawon fel rhan o'r cynllun archwilio mewnol a gymeradwywyd ar gyfer 2014/15.

Y system ar gyfer cyflogau athrawon yw'r system Cyflogres 100. Roedd yn cynnwys 2592 o gofnodiadau byw ar 5 Awst 2014 gan gynnwys athrawon a staff nad ydynt yn dysgu. Ym mis Mehefin 2013 trosglwyddwyd athrawon llanw o'r system Cyflogres 600 i'r system Cyflogres 100. Talwyd dros £29m trwy'r system Cyflogres 100 yn y flwyddyn ariannol 2013/14. Rhwng Ebrill 2013 a Gorffennaf 2014 proseswyd 147 o ddechreuwyr newydd ar system Cyflogres 100 a 154 o adawyr.

Y canlyniadau allweddol o'r adolygiad hwn oedd:

Nododd yr Archwiliwr wendidau rheoli yr adroddwyd arnynt hefyd yn 2012/13 a 2013/14. Y ddau brif wendid a ddarganfuwyd o adroddiadau blaenorol ac a oedd yn berthnasol i'r adolygiad hwn oedd:

- Nid oes trefn ar hyn o bryd i'r rheini sy'n dal cyllidebau fedru gwirio, o leiaf bob blwyddyn, fod adolygiad wedi ei wneud o'r strwythur staff a'r graddfeydd tâl er mwyn cadarnhau bod y wybodaeth ar y system AD a Chyflogau yn gyflawn ac yn gywir.

- Nid oes unrhyw adroddiadau yn cael eu cynhyrchu a'u hadolygu'n rheolaidd ar newidiadau i ddata yn y system cyflogau i sicrhau y gweithredir ar newidiadau dilys yn unig ac i roi sicrwydd bod yr holl newidiadau wedi eu gwneud yn gywir.

Dyluniad y fframwaith rheoli

- Nid oes unrhyw drefn ar gyfer cysoni nifer y gweithwyr â'r gyflogres yn rheolaidd.
- Nid oes unrhyw adroddiadau dyblygu'n cael eu rhedeg yn systematig ar gyfer manylion yswiriant gwladol a chyfrifon banc ar y system gyflogres - wrth roi prawf ar rifau Yswiriant Gwladol dyblyg ar y system cyflogres gwelwyd enghreifftiau o gofnodiadau byw dyblyg a gweithiwr yn cael ei dalu ar ddau gyfeirnod ar y system Cyflogres 100 yn yr un mis.
- Nid yw adroddiadau diwygio yn cael eu rhedeg a'u hadolygu gan swyddog annibynnol o bryd i'w gilydd.

Gweithredu a chydymffurfio gyda'r fframwaith rheoli

- Nid oedd modd dod o hyd i ddogfennau cefnogol gan gynnwys amserlenni, newidiadau, manylion ynghylch gweithwyr newydd a gadawyr o fewn y system cyflogres ym mhob achos yn yr archwiliad. Rhoddwyd gwybod i'r Adain Gyflogau am yr enghreifftiau lle nad oedd unrhyw ddogfennau cefnogol pan gynhaliwyd yr adolygiad.
- Nid oedd y symiau a dynnwyd ar gyfer pensiynau i saith o weithwyr yn gywir oherwydd newidiadau maniwal i'r system a oedd yn cael effaith ar y cyflog llawn amser cyfatebol a gofnodwyd; dygwyd sylw at y camgymeriad hwn mewn perthynas ag un o'r gweithwyr ac mae'r cyfraniadau wedi eu cywiro fel sy'n briodol.
- Nid oedd adroddiadau ailfandio pensiynau ond yn cael eu cynhyrchu pan oedd bandiau pensiwn yn cael eu newid. Dywedir yn awr bod adroddiadau'n cael eu gwirio bob mis o fis Medi 2014 ymlaen.
- Yn ystod yr archwiliad ni chafwyd hyd i gamgymeriadau arwyddocaol yn y sampl y rhoddwyd prawf arno mewn perthynas ag amserlenni/hawliadau a gyflwynwyd ac sy'n cael eu prosesu gan AD Addysg i'w llwytho i fyny ar gyfer rhyngwyneb awtomatig gyda'r system gyflogres bob mis.
- Roedd adroddiadau eithrio wedi eu cynhyrchu ar gyfer taflenni amser ac roedd adroddiadau amrywio'n cael eu gwirio ar gyfer elfennau tâl sefydlog yn y system Cyflogres 100.
- Nid oedd unrhyw gamgymeriadau mewn perthynas â sefydlu gweithwyr newydd, gweithredu ar newidiadau i gofnodiadau cyflogau a thynnu gadawyr oddi ar y Gyflogres. Fodd bynnag, gwelwyd bod newidiadau tybiannol i'r system a oedd wedi digwydd mewn mis penodol ac a oedd yn ymwneud ag addasiad penodol i dâl wedi cael effaith ar y tâl cyfatebol amser llawn tybiannol ar gyfer y misoedd dilynol. Cafodd hyn effaith ar y paramedrau, er enghraifft ar bensiynau a/neu symiau arall a dynnwyd, er na ddylai. O ganlyniad roedd y pensiynau wedi eu bandio'n anghywir ar gyfer y rheini a effeithiwyd gan y newid hwn ac/neu roedd symiau anghywir wedi eu tynnu.

Barn: Canlyniad yr adolygiad oedd band sicrwydd COCH/AMBR. Cytunwyd ar 1 Uchel, 2 Canolig a 3 Isel o argymhellion categori Isel gyda'r rheolwyr.

2.1.8 **Archwiliad o'r Rheolaethau Allweddol yn yr Ysgolion – Cyllid a Llywodraethiant –** Cwblhawyd dau adroddiad terfynol mewn perthynas ag ysgolion cynradd y Cyngor yn ystod y cyfnod. Arweiniodd yr adolygiadau at farn archwilio GWYRDD/AMBR a GWYRDD yn ôl eu trefn. Gwnaed argymhellion i gryfhau rheolaethau mewnol gyda'r Pennaethiaid dan sylw.

2.2 **Crynodeb o Ganlyniadau Adroddiadau a Gyhoeddwyd hyd yma** - ers 1 Ebrill 2014 rydym wedi cyhoeddi saith o adroddiadau terfynol o'r Cynllun Gweithredu ar gyfer y Gwasanaeth Archwilio Mewnol ar gyfer 2013-14; 28 o gynllun 2014-15. Hyd yma felly, cyhoeddwyd 35 o adroddiadau terfynol yn 2014-15.

Ceir crynodeb o'r graddfeydd a roddwyd i'r 28 o adroddiadau terfynol a gyhoeddwyd o'r Cynllun 2014-15 gyda barn CAG yn y siart gylch isod:

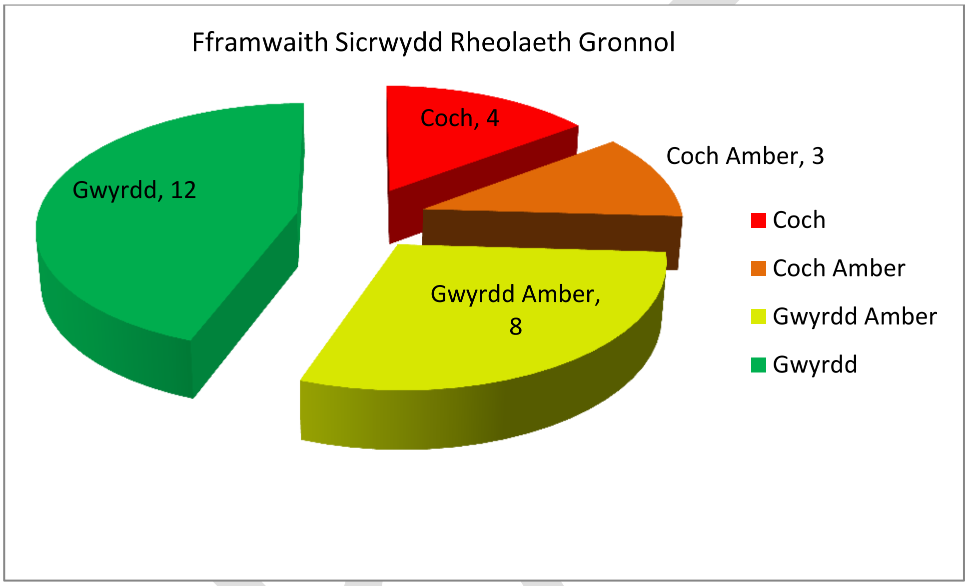

Bydd y siart gylch hon yn cael ei diweddaru'n gronnol ym mhob Adroddiad Cynnydd Archwilio Mewnol dilynol a bydd o'r herwydd, yn arwydd o'r farn archwilio am y fframwaith rheoli cyffredinol yr adroddir arno yn Adroddiad Blynyddol y Prif Swyddog Archwilio.

Hyd yma, o'r 28 o adroddiadau terfynol a gyhoeddwyd o Gynllun Gweithredol 2014/15 mae 73% wedi arwain at farn sicrwydd cadarnhaol (Gwyrdd neu Gwyrdd/Ambr) a 27% wedi arwain at sicrwydd negyddol (Coch neu Goch/Ambr).

3 BLAENRAGLEN WAITH ARCHWILIO MEWNOL

Teitl yr Adolygiad a Gynlluniwyd	Maes Gwasanaeth	Statws Cyfredol
Rheolaethau Mynediad Rhesymegol – Dilyn i fyny	Corfforaethol	TERFYNOL
Cynllun Trydydd Sector – Dilyn i fyny	Corfforaethol	TERFYNOL
TalNet	Partneriaeth	TERFYNOL
Disel Arforol	Cymuned	TERFYNOL

Digartrefedd	Tai	TERFYNOL
Datblygu Chwaraeon	Cymuned	TERFYNOL
Cyflogau Athrawon	Addysg	TERFYNOL
Ysgol Pentraeth	Gydol Oes	TERFYNOL
Credydwyr	Cyllid	Yn mynd rhagddo
Dyledwyr	Cyllid	Yn mynd rhagddo
Swyddfa Derbyn Arian	Cyllid	Yn mynd rhagddo
Trethi Cenedlaethol Annomestig	Cyllid	Yn mynd rhagddo
Y Dreth Gyngor	Cyllid	Yn mynd rhagddo
Mapio Gwybodaeth a Llif Penderfyniadau	Cyllid	Yn mynd rhagddo
Gwaith Priffyrdd y codir amdano	Priffyrdd	Yn mynd rhagddo

4. CYFEIRIADAU

4.1 Yn ystod y flwyddyn, rhaid i'r Adain Archwilio Mewnol wneud gwaith ar faterion a ddaw i'r fei yn ystod y gwaith archwilio rhaglenedig neu faterion a ddygir i'w sylw gan Adrannau eraill neu waith y mae Adrannau eraill yn gofyn i'r Adain Archwilio Mewnol ei wneud. Hefyd, mae'n bosib y bydd yr Archwiliwr Allanol yn gofyn iddynt am wybodaeth neu am gymorth i ddarparu gwybodaeth. Yn sgil rhai o'r cyfeiriadau hyn, cyhoeddir adroddiadau archwilio ffurfiol a bydd eraill yn cael eu cofnodi mewn Nodiadau Ffeil (e.e. pan fo'r haeriad yn anghywir ac o'r herwydd does dim byd i'w adrodd yn ôl, neu pan nad yw swm a sylwedd y gwaith yn ddigon i gyfiawnhau adroddiad archwilio llawn neu pan fo'r mater wedi cael sylw mewn adroddiad gan yr Archwiliwr Allanol).

4.2 Mae nifer o Nodiadau Ffeil wedi cael eu cynhyrchu hyd yma yn 2014/15. Nid oes unrhyw ddarn o waith a arweiniodd at gynhyrchu Nodyn Ffeil wedi dod o hyd i unrhyw dystiolaeth o dwyll neu afreoleidd-dra.

4.3 Fel y dywedyd yn y cyfarfod diwethaf o'r Pwyllgor Archwilio, mae'r Heddlu wrthi'n ymchwilio i un cyfeiriad o 2012/13. Cafodd y Tîm Archwilio Mewnol ddatganiad drafft gan yr Heddlu a gwblhawyd a ddychwelyd yn Awst 2014. Rhoddir gwybod yn y man i'r Pwyllgor am ganlyniad yr achos hwn.

4.4 Mae'r Pwyllgor eisioes wedi cael ei hysbysu ynghlyn ag ymgais perthanasol â Credydwyr i dwyllo'r Cyngor ac eraill. Ar y 25 Ionawr cafodd Archwilio Mewnol ymateb gan yr heddlu trwy ebost ynghylch y cyfeiriad hwn. Dyma'r ymateb isod er gwybodaeth i'r Pwyllgor:

> *Cynhaliwyd ymchwiliad cymesur i'ch adroddiad penodol chi yn unol â pholisi ymchwilio i Dwyll Heddlu Gorllewin y Midlands a phenderfynwyd na fydd unrhyw ymchwiliad pellach yn cael ei gynnal ar hyn o bryd. Nid oes gan y polisi drothwy ariannol ond mae'n canolbwyntio ein hadnoddau ar ddioddefwyr bregus a'r troseddwyr hynny sy'n peri'r risg, y niwed a'r bygythiad mwyaf i'r cyhoedd. Yr ydym hefyd yn cymryd i ystyriaeth unrhyw wybodaeth ddilys, y tebygolrwydd o sicrhau euogfarn droseddol a'r adnoddau sydd ar gael.*

DRAFT

5. TRACIO ARGYMHELLION

5.1 Mae argymhellion a wnaed ers 01-04-2010 wedi cael eu cynnwys yn y dadansoddiad tracio argymhellion er gwybodaeth y Pwyllgor hwn yn unig.

5.2 Y gyfradd weithredu ganrannol ar 14 Ionawr 2015 oedd 61% ar gyfer argymhellion 'Uchel' a 'Chanolig'. Mae'r perfformiad mewn perthynas â'r argymhellion heblaw am y rhai sy'n berthnasol i Addysg yn 79% (Ffigyrau fel yr oeddynt ar 14.01.15).

Mae'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn cydgysylltu'n barhaus gyda'r Gwasanaeth Addysg ar welliannau i'r broses ar gyfer adrodd ar gyfraddau gweithredu yn yr ysgolion.

5.3 Yn Atodiad A, ceir graff yn dangos manylion yr argymhellion a weithredwyd fesul Gwasanaeth.

5.4 Mae'r Pwyllgor Archwilio wedi gofyn am ddadansoddiad manylach o'r argymhellion categori uchel sydd heb gael sylw ac mae tabl o'r holl argymhellion o'r fath, gan gynnwys y swyddog sy'n gyfrifol amdanynt, i'w weld yn Atodiad B.

6. PRYDERON ARCHWILIO PARHAUS

6.1 Cyflwynwyd adroddiad gan y Dirprwy Brif Weithredwr ar gynnydd a wnaed yn y meysydd yr adroddwyd arnynt yn wreiddiol i'r Pwyllgor yn y cyfarfod ym Medi 2014. Bydd y meysydd hyn yn parhau i fod yn bryder i'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol hyd nes y bydd yr holl argymhellion sylweddol wedi eu gweithredu a hyd nes y gellir cael sicrwydd bod y fframweithiau a'r systemau wedi cael eu sefydlu a'u bod yn gadarn ac yn effeithiol. Nodir y sefyllfa gyfredol mewn perthynas â'r meysydd hyn isod:

- **Parhad Busnes** – Mae camau gweithredu a argymhellwyd i gryfhau trefniadau rheoli yn y maes hwn wedi cael eu casglu o nifer o adroddiadau gan ddarparwyr sicrwydd, gan gynnwys Archwilio Mewnol ac maent wedi cael eu cynnwys yn y Cynllun Gweithredu ar gyfer Rheoli Gwybodaeth Gorfforaethol. Mae cynnydd ar drefniadau yn cael ei wneud bellach ar lefel Gogledd Cymru.

- **Rheoli Risg** – Mae'r Cyngor wrthi'n datblygu ei Fframwaith Rheoli Risg ei hun ac yn sefydlu trefniadau rheoli risg yn gadarn yn y sefydliad. Mae'r Gofrestr Risg Gorfforaethol wrthi'n cael ei datblygu a bydd trefn adrodd reolaidd yn cael ei gweithredu.

- **Rheoli Gwybodaeth** - Mae Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth hefyd wedi cynnal adolygiad yn y maes hwn ac wedi nodi problemau a gwendidau rheoli tebyg i'r rheiny a nodwyd gan SAC, PWC a'r Adain Archwilio Mewnol mewn adroddiadau blaenorol. Mae adroddiad dilyn i fyny drafft gan Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth yn cael sylw.

- **Llywodraethiant** – Nodwyd unwaith eto faterion mewn perthynas â diffyg cydymffurfiaeth gyda pholisïau a gweithdrefnau corfforaethol allweddol ar gyfer 2014-15, er enghraifft, mewn perthynas â chaffael corfforaethol; Diogelwch TGCh, Cynllun Trydydd Sector ac ati. Mae'r Cyngor wedi rhoi'r gorau i ddefnyddio ei system electronig ar gyfer cydymffurfio gyda pholisïau

a'u derbyn lle yr oedd defnyddwyr yn cofnodi eu bod wedi darllen a deall y polisïau ac yn cytuno i lynu wrthynt. Heb gofnod o'r fath eu bod wedi eu derbyn, mae'n fwy anodd dangos eu bod wedi cael eu cylchredeg yn ddigonol i'r staff perthnasol. Cyhoeddwyd adroddiad ynglŷn â'r materion hyn yn 2011-12, ac unwaith eto yn yr adroddiad Mynediad Rhesymegol fis Hydref 2014; fodd bynnag, roedd nifer o'r argymhellion heb eu gweithredu.

- **<u>Fframwaith Caffael Corfforaethol</u>** – Mae'r rheolwyr wedi ailstrwythuro a chryfhau'r Tim Caffael. Bydd Rheolau Gweithdrefn Contractau newydd yn cael eu cyflwyno a'u gweithredu. Mae adolygiad o'r trefniadau caffael wedi ei gynnwys yn y Cynllun Gweithredu ar gyfer y Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn 2015/16 i roi sicrwydd bod y newidiadau a wnaed wedi gwella cydymffurfiaeth gyda rheoliadau, polisiau a gweithdrefnau caffael.

  Yn dilyn yr adolygiad o Drefniadau Partneriaeth mis Mehefin 2013 trefnir archwiliad dilyn i fyny i'w gynnal yn Chwarter 4 2014/15.

- **<u>Gweithredu Argymhellion Ysgolion</u>** – Mae problem barhaus mewn perthynas â gweithredu ar argymhellion archwilio mewnol gan ysgolion. Mae'r argymhellion hyn yn ymwneud â materion ariannol a llywodraethiant mewn ysgolion a ddylai fod yn destun pryder i Brifathrawon ac i'r Adran Addysg.

RHEOLWR ARCHWILIO
23 CHWEFROR 2015

DRAFT

ATODIAD A

Tabl Tracio Argymhellion - yr Holl Argymhellion Uchel a Chanolig (dim yn cynnwys Addysg) sydd wedi cael eu creu ers 01-04-2012

Tabl Cynnydd: % Argymhellion yn y categorïau uchel a chanolig a weithredwyd / na weithredwyd fesul Gwasanaeth lle gwnaed mwy na 10 o Argymhellion heb gynnwys Addysg, a oedd ar ddiwedd y cyfnod, yn **79%** o'r holl argymhellion a wnaed**.**

Yn ein barn ni felly ac yn seiliedig ar y data hunanasesu yn y Tabl Cynnydd uchod, mae'r Cyngor wedi gwneud **'cynnydd da'** yn y cyfnod o ran gweithredu'r argymhellion Archwilio Mewnol a oedd yn y categori Uchel a Chanolig.

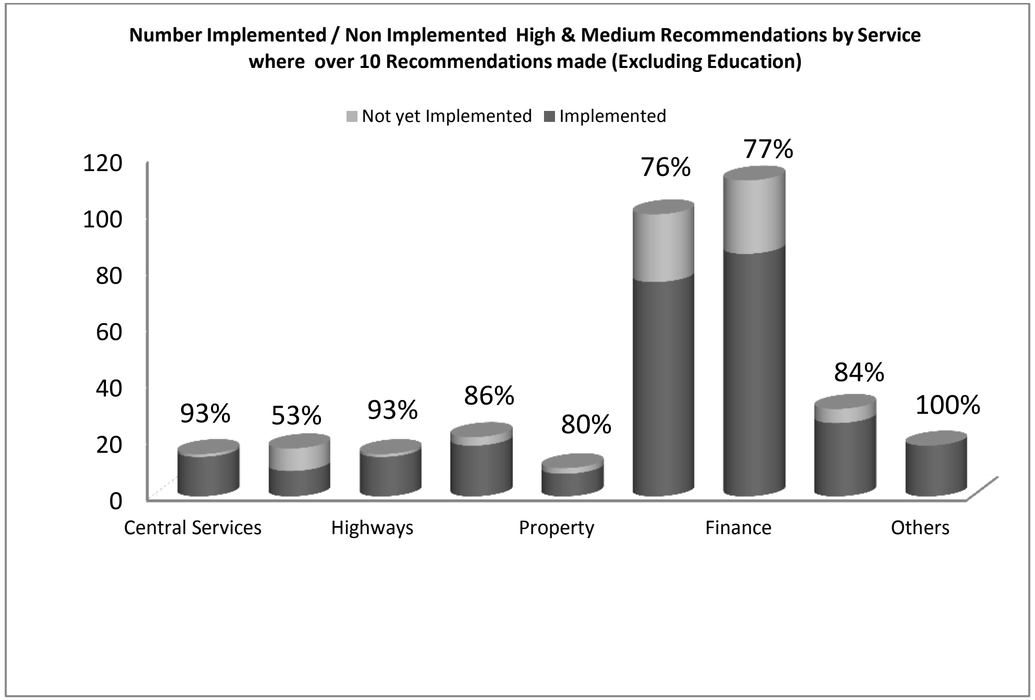

O.N. Dylid nodi bod y gyfradd weithredu uwch yn ganlyniad glanhau data ar gyfer argymhellion gan y Gwasanaeth Archwilio Mewnol a newid nifer o ddyddiadau targed ar gyfer eu gweithredu oherwydd bod rhai argymhellion wedi cael eu gweithredu'n rhannol neu lle mae'r swyddog sy'n gyfrifol am eu gweithredu wedi newid.

ATODIAD B

Argymhellion Categori Uchel sydd heb eu gweithredu ar 14 Ionawr 2015

Cyf	Adroddiad AM	Crynodeb o'r Argymhelliad	Dyddiad Creu	Dyddiad Targed ar gyfer gweithredu	Swyddog Cyfrifol	Statws Cyfredol	Sylwadau	AG
1	Parhad Busnes 1812.12/13	Sicrhau bod yr argymhellion a wneir yn yr adroddiad Parhad Busnes 1812 12/13 yn cael ei weithredu	07/10/2014	31/12/2014	Trawsnewid	Yn cael ei weithredu	Ers 1 Gorffennaf 2014, mae'r swyddogaeth Cynlluniau Argyfwng ar gyfer y Cyngor wedi bod yn cael ei chyflawni trwy Wasanaeth Cynllunio Argyfwng Gogledd Cymru. Yn disgwyl diweddariad ar y sefyllfa mewn perthynas â'r Cynllun Parhad Busnes	Gwyrdd /Amber
2	Rheolaethau Systemau – Mynediad Rhesymegol a gwahanu Dyletswyddau 1961.14/15	Unwaith y mae'r Polisi Diogelwch TGCh diwygiedig a'r meddalwedd cydymffurfiaeth wedi ei sefydlu caniateir cyfnod o bythefnos i ddechreuwyr newydd gymeradwyo'r polisiau cyn diddymu hawliau mynediad.	07/10/2014	31/03/2015	Rheolydd Gwasanaethau Technegol	O fewn y dyddiad targed		Gwyrdd
3	Rheolaethau Systemau – Mynediad Rhesymegol a gwahanu Dyletswyddau 1961.14/15	Dylai ffurflenni ar gyfer dechreuwyr newydd sy'n awdurdodi ceisiadau iddynt gael mynediad i rwydwaith y Cyngor gael eu cadw'n briodol fel bod modd dod o hyd iddynt pan ofynnir amdanynt.	07/10/2014	31/12/2014	Rheolydd Gwasanaethau Technegol		Wedi ei gynnwys yn yr adolygiad dilyn i fyny yn Ionawr 2015.	Coch
4	Rheolaethau Systemau – Mynediad Rhesymegol a gwahanu Dyletswyddau 1961.14/15	Dylid adolygu'r grwpiau a'r hawliau mynediad ar y systemau Cyflogau ac Adnoddau Dynol i sicrhau bod dyletswyddau wedi eu gwaharddu'n ddiogel fel nad yw swyddogion sy'n prosesu manylion cyflog yn gallu creu a diwygio cofnodiadau a chreu defnyddwyr ar y system ac i'r gwrthwyneb ar gyfer gweithwyr AD.	07/10/2014	31/12/2014	Rheolydd Gwasanaethau Adnoddau Dynol/Pennaeth Adnoddau		Wedi ei gynnwys yn yr adolygiad dilyn i fyny yn Ionawr 2015.	Coch

5	Rheolaethau Systemau – Mynediad Rhesymegol a gwahanu Dyletswyddau 1961.14/15	Dylai TGCh dderbyn sicrwydd bod asedau TGCh a anfonwyd ar gyfer ei ddinistrio wedi cael eu dinistrio mewn gwirionedd, ynghyd â sut y gwnaed hynny a pha bryd. Dylai TGCh gynnal cofrestr o asedau a gafodd ei ddinistrio a'i chymharu gyda manylion y gwneir gan y contractwyr perthnasol ynglŷn â'r offer a ddinistriwyd.	07/10/2014	31/12/2014	Rheolydd Gwasanaethau Technegol		Wedi ei gynnwys yn yr adolygiad dilyn i fyny yn Ionawr 2015.	
6	Rheolaethau Systemau – Mynediad Rhesymegol a gwahanu Dyletswyddau 1961.14/15	Yn unol ag arferion gorau a Rheolau Gweithdrefn Ariannol y Cyngor dylid gwahanu'r dyletswyddau yn y systemau ariannol a ganlyn gan gynnwys: Cofrestr Asedau; Dyledwyr; Ledjer; derbynebau arian a Chyflogau	07/10/2014	31/12/2014	Pennaeth Adnoddau		Wedi ei gynnwys yn yr adolygiad dilyn i fyny yn Ionawr 2015.	Coch
7	Rheolaethau Systemau – Mynediad Rhesymegol a gwahanu Dyletswyddau 1961.14/15	Dylid anablu hawliau mynediad defnyddwyr yn awtomatig os nad ydynt wedi cael mynediad i'r system rhwydwaith am 3 mis neu gyfnod llai a benderfynir gan TGCh.	07/10/2014	31/03/2015	Rheolydd Gwasanaethau Technegol	O fewn dyddiad targed		Gwyrdd
8	Sicrwydd Trydydd Parti 1736 11/12	Adolygu a gweithredu argymhellion yn yr Adroddiad Sicrwydd Trydydd Parti 1736. 11/12	07/10/2014	31/12/2014	Pennaeth Gwasanaeth – Polisi	Pennaeth Gwasanaeth - Polisi	Pennaeth Gwasaneth wedi ein hysbysu ei fod yn bwriadu trafod gyda'r Rheolwr Rhaglen a Cynllunio Busnes	Green / Amber
9	Adroddiad Rheoli Risg 1766.11/12	Adolygu, cydlynu/gweithredu'r Adroddiad Rheoli Risg 1766.11/12	07/10/2014	31/12/2014	Rheolydd Risg Yswiriant	Wedi'i ddisodli gan yr ymghynghoriad presennol		D/B
10	Fframwaith Partneriaeth 1874.13/14	Aseinio swyddogion cyfrifol i weithredu argymhellion yr adroddwyd arnynt yn yr adroddiad fframwaith partneriaeth 1874.13/14 gyda dyddiadau cau	07/10/2014	31/12/2014	Prif Weithredwr	Dyddiad gweithredu newydd – 28 Tachwedd 2015	Mandad prosiect wedi ei gynhyrchu – 'Adolygiad Partneriaethau' Prosiect i gychwyn Ebrill 2015 – wedi ei raglennu i barhau am saith mis.	Gwyrdd / Ambr
11	Adroddiad ar Bolisïau	Adolygu a gweithredu'r	07/10/2014	31/12/2014	Swyddog Monitro	Dyddiad	Gwaith ar bolisiau yn mynd	Gwyrdd

	Corfforaethol 1761.11/12	adroddiad ar Bolisïau Corfforaethol 1761.11.12				gweithredu wedi ei newid i 30 Mehefin 2015.	rhagddo – cyfrifoldeb y Swyddog Monitro yn awr.	/Ambr
12	Rheolaethau System – Mynediad Rhesymegol a gwahanol Dyletswyddau 1961.14/15	Dylai'r Cyngor sicrhau ei fod yn cadw cofnod o'r holl ddefnyddwyr sy'n dangos eu bod wedi cael mynediad i'r holl bolisïau TGCh allweddol a'u bod wedi eu darllen, eu deall a'u cytuno, gan gynnwys Polisi Diogelwch TGCh (unwaith y cafodd ei gymeradwyo) a'r Polisiau Defnydd Derbyniol.	07/10/2014	31/03/2015	Rheolydd Rhaglen a Chynllunio Busnes	O fewn y dyddiad targed		Gwyrdd
13	Caffael Corfforaethol 1825.12/13	Sicrhau bod yr holl argymhellion yn yr adroddiad Caffael Corfforaethol 1825.12/13 wedi ei weithredu	07/10/2014	31/12/2014	Swyddog Caffael	Yn cael ei weithredu	Mae'r Tîm Caffael wedi ei ailstrwythuro a staff newydd wedi eu penodi. Y diweddariad ar y sefyllfa gyfredol ar gyfer y Pwyllgor Archwilio nesaf	Gwyrdd /Amber
14	Rheolaethau System – mynediad rhesymegol a gwahanu dyletswyddau 1961.14/15	Dylid cynhyrchu a gweithredu gweithdrefnau ffurfiol ar gyfer hysbysu, awdurdodi, sefydlu a dileu defnyddwyr oddi ar y rhwydwaith. Dylai gweithdrefnau o'r fath gynnwys staff dros dro a chontractwyr, gweithwyr asiantaeth a staff hunan-gyflogedig. Dylid datgan yn glir rôl TGCh, Adnoddau Dynol, Cyflogau a Gwasanaethau yn y broses.	07/10/2014	31/12/2014	Rheolydd Gwasanaethau Technegol		Wedi ei gynnwys yn yr adolygiad dilyn i fyny yn Ionawr 2015.	Gwyrdd
15	Stociau Disel – Depo Gaerwen 2014/15	Dylid adolygu'r fframwaith rheoli ar gyfer monitro stociau disel yn Nepo Gaerwen. Yn wyneb y tanwydd ychwanegol y mae angen ei ysgrifennu i ffwrdd sydd dros ben yr hyn sy'n ymwneud yn uniongyrchol ar dri digwyddiad rhoddwyd gwybod i'r Heddlu amdanynt.	11/12/2014	31/01/2015	Rheolydd Fflyd a Gyrwyr	Ymateb gan y Rheolwr Fflyd a Gyrwyr – wedi ei weithredu -		Gwyrdd
16	Cynllun Trydydd Sector 1953.14/15	Adolygu argymhellion ar gyfer y Cynllun Trydydd Sector i'w gymeradwyo	07/10/2014	24/12/2014	Cyfarwyddwr Cymuned	Cyfarwyddwr Cymunedau	Gweler diweddariad o fewn yr adroddiad hwn.	Green

17	Adolygiad dilyn i fyny ar Gredydwyr 1941.13/14	Dylid cynhyrchu a dosbarthu cyfarwyddiadau ysgrifenedig ffurfiol yn manylu ar yr holl brosesau a'r gweithdrefnau sy'n gysylltiedig â thaliadau credydwyr. Dylai'r weithdrefn roi sylw i rolau a chyfrifoldebau gredydwyr canolog a gwasanaethau ar gyfer pob cam yn y gwaith prosesu.	13/05/2014	31/03/2015	Perfformiad a Chefnogaeth Rheoli	O fewn y dyddiad targed		Gwyrdd
18	Y Brif System Gyfrifo 1892.13/14	Dylai'r Gwasanaethau TGCh ymlaen tuag at drefniadau wrth gefn SAN i SAN ar gyfer y serfiwr Cyllid i leoliad addas oddi ar y safle yn unol â'r argymhellion a wnaed eisoes. Dylai'r Gwasanaethau Cyllid gymryd perchenogaeth o'u systemau a'u data a sicrhau trefniadau wrth gefn priodol ar gyfer ei systemau ariannol a bod y system a'r data'n cael ei hadfer yn rheolaidd.	13/05/2014	31/12/2014	Rheolydd Parhad Busnes	Dyddiad wedi ei newid i 29/08/2015	Ymateb gan y Rheolwr Parhad Busnes – wedi mynd i dendr – gwaith yn parhau i ddewis cyflenwr ar ôl sgorio – angen cwestiynnu'r ymgeiswyr.	Gwyrdd / Amber
19	Cyflogau Athrawon 1969.14/15	Dylai'r Adain Cyflogau gwblhau gwiriad cynhwysfawr o'r ail bandio pensiwn i sicrhau bod yr holl bandiau pensiwn yn gywir. Dylid cywiro unrhyw fandiau anghywir ac ail-gyfrifo'r cyfraniadau a'u hôl-ddyddio fel sy'n briodol.	11/12/2014	31/01/2015	Rheolydd Cyfrifeg Dros Dro.	Dyddiad gweithredu wedi ei newid – Mehefin 2015	I'w ddilyn i fyny fel rhan o Adolygiad y Gyflogres 2014/15 – gwaith yn mynd rhagddo.	Gwyrdd / Ambr

This page is intentionally left blank

Cyngor Sir Ynys Môn

ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL

PWYLLGOR:	**PWYLLGOR ARCHWILIO**
DYDDIAD:	**23 CHWEFROR 2015**
TEITL YR ADRODDIAD:	**DADANSODDIAD ANGHENION BLYNYDDOL & CYNLLUN GWEITHREDOL ARCHWILIO MEWNOL 2015-16**
PWRPAS ADRODDIAD:	**ER WYBODAETH**
ADRODD GAN:	**RHEOLWR ARCHWILIO**
GWEITHREDIAD:	**D/B**

1 Cyflwyniad

Mae Cynlluniau Archwilio Mewnol yn ddogfennau byw a rhaid eu diwygio'n gyson wrth i ni ddatblygu systemau newydd, wrth i'r hen systemau newid yn sylweddol, wrth i'r ddeddfwriaeth newid, wrth i'r amcanion newid ac ar adeg nodi risgiau newydd.

Hefyd mae adnoddau yn cael effaith ar y dadansoddiad o'r angen archwilio bob amser. Os oes llai o adnoddau na'r disgwyl ar gael, bydd hynny'n golygu y bydd rhaid blaenoriaethu ymhellach a gostwng nifer yr adolygiadau neu gwmpas pob archwiliad unigol. Gyda mwy o adnoddau, bydd modd adolygu mwy o feysydd neu roi mwy o sylw i archwiliadau unigol a gynlluniwyd.

Ar amser llunio'r Cynllun Gweithredol Archwilio Mewnol drafft 2015/16, roedd adolygiad o ddarpariaeth y Gwasanaeth Archwilio Mewnol i'r Cyngor yn mynd rhagddo. Mae hyn yn golygu nad yw'n bosibl i'r Prif Weithgor Archwilio allu darparu sicrwydd ar ba mor ddigonol yw'r adnoddau archwilio mewnol a fydd ar gael i'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn 2015/16.

2 Methodoleg Asesu Anghenion Archwilio

Mabwysiadodd y Cyngor y Safonau Archwilio Mewnol Sector Cyhoeddus yn 2013 a glynwyd wrth y Safonau gan y Gwasanaeth Archwilio Mewnol. Mae safon 2010 yn ymwneud â chynllunio archwilio ac mae'n dweud: *'the chief audit executive must establish risk-based plans to determine the priorities of the internal audit activity, consistent with the organisation's goals'.*

Er mwyn adnabod y meysydd sydd angen archwiliad mewnol, mae'n rhaid i ni ddeall y risgiau sy'n wynebu'r sefydliad. Yr ydym wedi cynnal yr asesiad o anghenion archwilio am 2015/16 gan ddefnyddio'r broses ganlynol:

- Cadarnhau amcanion craidd y sefydliad a'r risgiau allweddol penodol sy'n gysylltiedig â chyflawni'r amcanion hynny drwy adolygu'r Cynllun Corfforaethol 2015 a thrwy drafodaeth gyda rheolwyr y Cyngor.
- Adolygwyd Cofrestr Risg Gorfforaethol y Cyngor a Chofrestri Risg Gwasanaeth mewn perthynas â risgiau oedd wedi eu nodi fel rhai risg Uchel i'r Cyngor
- Defnyddiwyd y wybodaeth a gasglwyd ynglŷn â'r sefydliad o waith archwilio mewnol blaenorol er mwyn dynodi meysydd a fyddai'n cael budd o archwiliad mewnol. Roedd hyn yn cynnwys y farn ar lywodraethiant y Cyngor, rheoli risg a threfniadau rheolaeth fewnol i'w cynnwys yn Adroddiad Blynyddol y Prif Weithgor Archwilio 2014-15.
- Roedd yr Asesiad o Anghenion Archwilio hefyd yn nodi meysydd nad ydynt yn ymddangos fel risgiau blaenoriaeth uchel ond lle gall archwilio mewnol wneud cyfraniad pwysig tuag at sicrwydd, er enghraifft:

  - Gofynion Safonau Archwilio Mewnol Sector Cyhoeddus a Chôd Ymarfer CIPFA ar gyfer Archwilio Mewnol;
  - Gwaith sydd ei angen er mwyn i'r archwiliwr allanol fedru dibynnu ar waith archwilio mewnol ynglŷn â systemau cyllidol craidd yn unol â'r cysyniad o archwilio wedi'i reoli;
  - Meysydd o bryder sy'n cael eu nodi gan reolwyr neu'r Pwyllgor Archwilio;
  - Materion sy'n dechrau amlygu eu hunain; a'r
  - Angen am sicrwydd parhaus ynglŷn ag agweddau allweddol o reoli risg, llywodraethiant a rheolaeth fewnol.

Roedd dogfennau eraill y trowyd atynt wrth ddatblygu'r Cynllun hwn yn cynnwys, ond nid oeddynt wedi'u cyfyngu i: Datganiad Llywodraethu Corfforaethol ar gyfer 2013/14; Archwiliad o Ddatganiadau Cyfrifo PWC, Cynllun Cyflawni Blynyddol, Cynllun Gwella 2014/15; ac ymgynghori gyda'r Archwilwyr Allanol (SAC) PWC a Sgriwtini ar eu cynlluniau gwaith am 2015/16.

Y dull yr ydym yn ei ffafrio o ran rhoi sylw i risgiau yw defnyddio Cofrestr Risg y Cyngor i yrru Cynlluniau Strategol a Gweithredol yr Adain Archwilio Mewnol gan ddefnyddio ein hadnoddau cyfyngedig i ddarparu sicrwydd ar gyfer y risgiau mwyaf i'r Cyngor lle mae modd gwneud hynny a lle mae'n briodol. Byddid yn adrodd wedyn ar sicrwydd yn erbyn risgiau sy'n gyfarwydd i'r Rheolwyr ac aelodau'r Cyngor trwy eu gwybodaeth o risgiau corfforaethol.

Ar amser yr Asesiad Anghenion Archwilio hwn, fel yn y gorffennol, nid oeddem yn credu bod fframwaith rheoli risg y Cyngor wedi datblygu'n ddigonol i fedru mabwysiadu'r opsiwn oedd yn cael ei ffafrio. Er i beth ddefnydd gael ei wneud o'r Gofrestr, roedd hyn wedi ei gyfyngu i nodi'r meysydd tebygol o risg uchel. Felly fe wnaed defnydd ychwanegol o gyfarfodydd gydag uwch reolwyr ac adolygu dogfennau corfforaethol i asesu'r risg ac anghenion archwilio. Roedd y dadansoddiad hefyd yn cynnwys elfen o

wybodaeth archwilio gronnol a phrofiad o weithgareddau'r Cyngor, ei amcanion a'i risgiau.

Mae adolygiad o'r fframwaith Rheoli Risg ac o effeithlonrwydd camau i liniaru risgiau mwyaf y Cyngor wedi ei gynnwys yn y Cynllun Gweithredol ar gyfer Archwilio Mewnol 2015/16.

3 Cynllun Gweithredol Blynyddol – Archwilio Mewnol

Mae'r Cynllun Gweithredol bynlynyddol yn cael ei baratoi er mwyn rhoddi i'r Adain Archwilio Mewnol ei rhaglen waith am y flwyddyn. Mae'r Asesiad Anghenion Archwilio yn cael ei adolygu a gofynnir i'r Cyfarwyddwyr, y Penaethiaid Swyddogoaeth a'r Penaethiaid Gwasanaeth nodi pob risg na chafodd sylw'n barod. Defnyddir yr Asesiad diwygiedig o Anghenion Archwilio i sianelu'r adnoddau archwilio mewnol yn uniongyrchol i'r rhannau hynny o'r sefydliad sydd, yn dilyn gwaith asesu, yn peri'r risg fwyaf yng nghyswllt cyflawni amcanion.

Fel rhan o'r broses o ddatblygu Cynllun Gweithredol Archwilio Mewnol 2015/16, rydym wedi cyfarfod gyda'r Dirprwy Brif Weithredwr, y Swyddog Adran 151 Dros Dro ac wedi cysylltu gyda Chyfarwyddwyr Corfforaethol eraill a hefyd gyda Phenaethiaid Gwasanaeth i drafod eu hanghenion. Ymgynghorwyd gyda'r Archwiliwr Allanol a'r Rheolydd Sgriwtini yng nghyswllt Cynllun Gweithredu arfaethedig 2015/16.

Mae'r Cynllun Gweithredu arfaethedig ar gyfer Archwilio Mewnol, fel y gwelir ef yn Atodiad A, yn adlewyrchu canlyniadau arolwg eleni o'r Asesiad Anghenion Archwilio am 2015/16.

4 Adnoddau

Fel y dywedwyd uchod, roedd adolygiad o'r ddarpariaeth o'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn mynd rhagddo ar adeg cyflwyno'r adroddiad. Rhagwelir y bydd adroddiad ar wahân ynglŷn â sut a chan bwy y bydd y Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn cael ei ddarparu o 1 Ebrill 2015 yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio gan y Swyddog Adran 151 i'w ystyried a'i gymeradwyo.

Mae nifer y dyddiau archwilwyr a ddyrannwyd ar gyfer cwblhau'r Cynllun Gweithredol 2015/16 wedi ei osod er mwyn darparu targed heriol i'r Gwasanaeth ac mae'n cynrychioli adnodd sy'n caniatáu cynllun wedi ei flaenoriaethu ar draws yr holl Swyddogaethau, Adrannau a Gwasanaethau yn y Cyngor.

Targedu Adnoddau - Mae targedu adnoddau cyfyngedig Archwilio Mewnol yn hollbwysig er mwyn sicrhau bod adnoddau yn cael eu defnyddio lle mae eu hangen fwyaf. Yn hyn o beth, mae Archwilio Mewnol yn defnyddio nifer o ddulliau i helpu rheoli gan gynnwys: ymgynghoriaeth; cydymffurfiaeth; sicrwydd; rheoli risg; llywodraethu; rheolaeth fewnol a gwerth am arian. Er mwyn ychwanegu gwerth gwirioneddol, mae Archwilio Mewnol yn edrych ar y

risgiau allweddol, ffrydiau gwaith a blaenoriaethau'r Cyngor ac yn canolbwyntio ei ymdrechion ar y meysydd hyn.

Fodd bynnag, nid yw hyn ond yn bosib pan fydd gan sefydliad ddulliau rheoli risg cadarn, llywodraethu a fframweithiau rheoli ar waith ac yn gweithredu'n effeithiol. Mae ein gwaith yn y meysydd hyn yn y blynyddoedd diwethaf wedi cofnodi datblygiad parhaus ond mae hefyd wedi nodi ac adrodd ar feysydd sylweddol o wendid yn y prosesau sydd yn dal i gael sylw. Felly, bydd angen i'r adnoddau Archwilio Mewnol cyfyngedig sydd ar gael barhau i gael eu defnyddio i gryfhau'r fframweithiau hyn o ran dyluniad rheolaethau, cydymffurfiaeth a sicrwydd.

Mae Atodiad B yn cynnwys manylion o'r adnodd archwilio mewnol sydd ei angen i gwblhau'r Cynllun Gweithredol ar gyfer 2015/16.

5 Ystyriaethau y mae angen i'r Pwyllgor Archwilio roi sylw iddynt

- A yw Cynllun Gweithredol Archwilio Mewnol manwl 2015/16 yn adlewyrchu'r meysydd y mae'r Pwyllgor Archwilio yn ei gredu y dylid delio â hwy fel blaenoriaeth?

- A yw'r lefel o ddyddiau archwiliwr a dderbyniwyd gan y Pwyllgor ac y cytunwyd arnynt, yn briodol o ystyried y lefel y sicrwydd sydd ei angen?

Rheolwr Archwilio **Ionawr 2015**

ATODIAD A

CYNLLUN GWEITHREDOL ARCHWILIO MEWNOL - 2015-16

Cyf	Gwasanaeth	Teitl	Adnodd	Dyddiau Archwilio a Gynlluniwyd
DIRPRWY BRIF WEITHREDWR				**850**
CORFFORAETHOL				
1	Corfforaethol	Trefniadau Atal Twyll - Cytundeb Lefel Gwasanaeth	Pwyllgor Archwilio AP	15
2	Corfforaethol	Fframwaith Rheoli Risg a'r 5 Risg Uchaf - Strategaeth Risg a Cofrestrau Risg	Risg Corfforaethol	10
3	Corfforaethol	Adolygu Cydymffurfiaeth â Pholisïau Llywodraethu Gwybodaeth; - Contractau DPA Safonol; Rhybuddion Preifatrwydd Teg; Marcio Data/Dosbarthu; Trin Dogfennau Swyddogol Sensitif ac ati	Pennaeth Swyddogaeth (Cyfreithiol) YM31	15
4	Corfforaethol	Gwerth am Arian – Cytundeb Lefel Gwasanaeth	Risg a Aseswyd gan AM	15
5	Corfforaethol	Asedau a Chyfalaf – Yn cynnwys Prosiect Gweithio Hyblyg	Cais DBW / SM	15
6	Corfforaethol	Fframwaith Diogelu - Cydymffurfio	Risg Corfforaethol YM16	15
7	Corfforaethol	Gweithdrefn Chwythu'r Chwiban a Trosolwg Corfforaethol	Cais SM	10
8	Corfforaethol	Partneriaethau - Llywodraethu a Pherfformiad	Pwyllgor Archwilio	15
9	Corfforaethol	Trefniadau Staff Asiantaeth a Defnydd – Dilyn i Fyny	Risg a Aseswyd gan AM	10
10	Corfforaethol	Tal Cyfartal	Cais AA	10
11	Corfforaethol	Arfanu Swyddi – goblygiadau	Cais AA	10
12	Corfforaethol	Parhad Busnes – yn cynnwys TCG Cynllunio adfer ar ol trychineb	AM Cylchol	15
13	Corfforaethol	Prosesau PIR - Corfforaethol	Cais DBW	10
14	Corfforaethol	System Rheoli Cysylltiadau Cwsmeriaid (CRM) - Datblygiad	Dogfen Cyflawni Blynyddol 14-15	10
ADNODDAU DYNOL				
15	AD	Trefniadau Adrodd Salwch	Ymgynghori Pennaeth Gwasanaeth	10
16	AD	AD - Gweithredu System Newydd - Ch3-4	Ymgynghori Pennaeth Gwasanaeth	10
17	AD	Teithio a Chynhaliaeth -	Ymgynghori Pennaeth Gwasanaeth	10

ADNODDAU				
18	Cyllid	Cyflogau Athrawon – Dilyn i Fyny	Dilyn i Fyny	10
19	Cyllid	Casglu Arian	Sicrwydd Allanol	10
20	Cyllid	Dyledwyr Mân yn cynnwys perfformiad cyfredol ar hen ddyledion	Sicrwydd Allanol	10
21	Cyllid	Diwylliant talidau cerdyn Safon Diogelu Data Hunan Asesiad – Oriel – CH – Swyddfa ariannol ayb	Cais Rheolwr Refeniw a Budd-dal	10
22	Cyllid	Taliadau Credydwyr	Sicrwydd Allanol	15
23	Cyllid	Cyfriflyfr Ariannol a Cyfatebu Banc	Sicrwydd Allanol	10
24	Cyllid	Budd-daliadau Tai	Sicrwydd Allanol	20
25	Cyllid	Rheoli'r Trysorlys	Sicrwydd Allanol	10
26	Cyllid	Treth Cyngor	Sicrwydd Allanol	15
27	Cyllid	Trethi Cenedlaethol Annomestig	Sicrwydd Allanol	15
28	Cyllid	Cyflogres –yn cynnwys talu rhai nad ydynt yn weithwyr	Sicrwydd Allanol	15
29	Cyllid	Fframwaith Gaffael Gorfforaethol yn cynnwys E-Dendro	Risg Corfforaethol YM40	15
30	Cyllid	Monitro newidiadau i data safonnol weithwyr	Cais AA	6
31	Cyllid	Pensiynau: Rhanu data sensus gyda Cynllun Pensiwn Gwynedd a cysoni data	Cais AA	6
32	Cyllid	Gosod y Gyllideb a Monitro ar gyfer 2016-17 – Ch 3	Risg Corfforaethol YM33	10
33	Cyllid	Amserlen Cau Cyfrifon – Adolygu Proses	Asesiad Risg AM	10
34	Cyllid	Prosesu Arbedion Effeithlonrwydd a Chadernid- Strategaeth Effeithlonrwydd a Chytundeb 2016-17	Risg Corfforaethol YM8	10
35	Cyllid	CIVICA – Ymarfer Dadansoddi data - Credydwyr a Dyledwyr	Risg a Aseswyd gan AM	10
TECHNOLEG GWYBODAETH A CHYFATHREBU				
36	TGCh	Rhwydwaith – Mynediad a Diogelwch - yn cynnwys effeithlonrwydd a diogelwch mynediad o bell	Asesiad Risg AM	10
37	TGCh	Trefniadau Adfer Trychineb	Risg Corfforaethol YM??	10
38	TGCh	Mynediad o Bell i systemau Corfforaethol – Effeithlonrwydd a Diogelwch	Dogfen Cyflawni Blynyddol 14-15	10
39	TGCh	Gwasanaethau Awtomatig ac Opsiynau Hunanwasanaeth	Dogfen Cyflawni Blynyddol 14-15	10
DYSGU GYDOL OES				
DYSGU				

40	Addysg	Ysgol Gynradd 1	AM Cylchol	6
41	Addysg	Ysgol Gynradd 2	AM Cylchol	6
42	Addysg	Ysgol Gynradd 3	AM Cylchol	6
43	Addysg	Ysgol Gynradd 4	AM Cylchol	6
44	Addysg	Ysgol Gynradd 5	AM Cylchol	6
45	Addysg	Ysgol Gynradd 6	AM Cylchol	6
46	Addysg	Ysgol Uwchradd 1	AM Cylchol	10
47	Addysg	Ysgolion – Dilyn i Fyny Coch a Coch/Amber	Dilyn i Fyny	10
48	Addysg	Adolygiad Thematig Ysgolion	AM Cylchol	6
49	Addysg	Prydau Ysgol Am Ddim	Sicrwydd Allanol	5
50	Hamdden	Adolygu Sefydliad yr Oriel	Cais PG	10
51	Hamdden	Rheoli LLyfrgelloedd a Threftadaeth Ddiwylliannol	Cynllun Corfforaethol 2013-17	10
52	Addysg	Gweinyddu Grantiau Addysg - (Grant Teuluoedd a Dechrau Deg Ch1)	Cynllun Busnes Corfforaethol	10
53	Addysg	Trefniadau Rheolaeth Ariannol ysgol	Asesiad Risg AM	10
54	Addysg	Data Oed Darllen – Defnydd Ysgol a Her AALl	Dogfen Cyflawni Blynyddol 14-15	10
CYMUNED				
GWASANAETHAU TAI				
55	Tai	Rhenti Tai	Sicrwydd Allanol	20
56	Tai	BMU – Adroddiad Siecio Stoc	Blynyddol	6
57	Tai	Gweithredu Prosiect CRT – yn cynnwys trefniadau cynllunio a rhagamcanu	Asesiad Risg AM	15
58	Tai	Tai – Gwaith y Codir Amdano	Cais PG	10
59	Tai	Canlyniadau Tai Fforddiadwy	Cynllun Busnes Corfforaethol	10
GWASANAETHAU PLANT				
60	GC	Cyngor, Gwybodaeth a Chymorth	Cais y Cyfarwyddwr	15
61	GC	Un Pwynt Mynediad ac Atebolrwydd - gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr	Cais y Cyfarwyddwr	15
62	GP	Rheoli Achos a Phroses Asesu i Blant – yn cynnwys siecio iechyd	Cynllun Busnes Corfforaethol / Cynllun Gwella 2013-14	10
63	GP	Gwasanaeth Maethu - Ystod ac argaeledd gofalwyr maeth	Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr 13-15	15

64	GC	Swyddogaeth Rhiant Corfforaethol – Cydymffurfiad / Cryfder - Ch 4	Cais y Cyfarwyddwr	10
65	GC	Casglu Taliad – Teleofal	Cais y Cyfarwyddwr	15
GWASANAETHAU OEDOLION				
66	Oedolion	Cynllun Tai Gofal Ychwanegol – Ch3	Cais SM	15
67	Oedolion	Trefniadau a Chanlyniadau'r Bartneriaeth Trydydd Sector	Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr 13-15	10
68	Oedolion	Trefiadau amdifadedd diogelu rhag colli rhyddid	Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr 13-15	10
69	Oedolion	Darpariaeth Gofal Cartref	Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr 13-15	15
70	Oedolion	'Hyb Gymunedol' – cefnogaeth a gwasanaethau gan gymunedau lleol uwch	Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr 13-15	10
71	Oedolion	Strategaeth Gomisiynu – Ch 2	Risg Corfforaethol	10
72	Oedolion	Mesur Performiad ar gyfer Gwasanaeth Oedolion - (Framwaith Ansawdd)	Cais PG	10
DATBLYGU CYNALIADWY				
ADFYWIO ECONOMAIDD A CHYMUNEDOL				
73	Economaidd	Ynys Fenter – Cynllunio a Rheoli Cyrchfan	Cynllun Busnes Corfforaethol	10
74	Economaidd	Llefydd Llewyrchus Llawn Addewid Caergybi – Llywodraethiant a Grantiau i Drydydd Partion	Dogfen Cyflawni Blynyddol 14-15	15
75	Hamdden	System trefnu gweithgareddau Hamdden a taliadau	Dogfen Cyflawni Blynyddol 14-15	10
AMGYLCHEDDOL A THECHNEGOL				
76	Trafnidiaeth	Rhybuddion Tâl Dirwy - Sicrwydd Swyddog Cyllid	Sicrwydd Allanol	5
77	Priffyrdd	Caffael a Thalu Cyfleustodau (yn cynnwys BT)	Aseswyd gan AM	10
CYNLLUNIO A GWARCHOD Y CYHOEDD				
78	Safonau Masnach	Marchnadoedd - gweinyddu a Incwm	AM Cylchiol	10
		= I'w weithredu o fewn yr adnoddau os yw'n bosib		

ON – Mae'r Cynllun ar sail 850 o dyddiadau Archwilio

ATODIAD B

Adnoddau

1 Asesu Lefel yr Adnoddau Angenrheidiol

Rydym wedi defnyddio'n profiad proffesiynol i asesu pa lefel o adnoddau sy'n angenrheidiol i'r gwaith archwilio a nodwyd yn y cylch strategol. Mae lefel yr adnoddau'n dibynnu ar:

- Cymhlethdod y system sy'n ei lle;
- Ffactorau megis nifer y lleoliadau, nifer y trafodion neu amledd y trafodion;
- Y sicrwydd y mae modd ei ddwyn ymlaen o waith archwilio'r flwyddyn cynt;
- Y math o waith archwilio a wneir.
- Y sylfaen sgiliau tebygol o fewn yr awdurdod archwilio fydd ar gael.

2 Yr Adnoddau sydd eu Hangen

Mae'r Cynllun Gweithredol yn seiliedig ar **850** o ddyddiau archwiliwr (ac eithrio unrhyw absenoldeb salwch, hyfforddiant, gwaith gweinyddol Pwyllgor Archwilio ac ati) yn cynnwys elfen gymesur o amser Prif Weithgor Archwilio. Bydd angen i'r adnodd gynnwys set sgiliau gwahanol i allu cwblhau Cynllun Gweithredol amrywiol a heriol yn 2015/16.

Oherwydd bod y dull o ddarparu'r Gwasanaeth Archwilio Mewnol yn cael ei adolygu ar amser llunio'r dadansoddiad anghenion archwilio hwn, ni fu'n bosibl dweud faint o'r dyddiau hyn fydd yn cael eu darparu yn 2015/16 na chan bwy.

3 Adnoddau a Neilltuwyd i Adrannau

Mae'r cynllun wedi ei gynllunio er mwyn sicirhau bod adnoddau digonol o ddyddiau archwilio ar gael wedi'u glustnodwyd i holl weithgareddau'r Cyngor. Mae'r dyraniad yn adlewyrchu'r meysydd risg uchel corfforaethol cyfredol a nodwyd o'r Dadansoddiad Anghenion Archwilio yn cynnwys y meysydd risg corfforaethol y manylwyd arnynt yn yr Adroddiad Blynyddol Archwilio Mewnol 2014/15. Felly mae'r ganran uchaf o ddyddiau yn 2015/16 wedi'i drefnu i'w dreulio ar adolygiadau ym meysydd y canol corfforaethol, Cyllid a TGCh. Mae hyn yn adlewyrchu canlyniadau adolygiadau blaenorol ar y meysydd hyn a'r gwendidau corfforaethol parhaol yn y fframweithiau llywodraethu a risg.

4 Cydweithredu

Mae Partneriaeth Archwilio Gogledd a Chanolbarth Cymru yn cynnwys y chwe Awdurdod Lleol yng Ngogledd Cymru a phedwar sefydliad sector cyhoeddus arall yn bodoli i ganiatáu'r sefydliadau partner weithio yn fwy agos gyda'i gilydd gyda'r nod o gynyddu effeithlonrwydd. Bwriad y Bartneriaeth yw gweithio ar y cyd ar feysydd newydd a rhai sy'n dod i'r amlwg o ddiddordeb archwilio ac i rannu canlyniadau'r gwaith hwn.

Bydd y Prif Weithgor Archwilio hefyd yn cymryd rhan mewn cyfarfodydd o Grŵp Prif Archwilwyr Cymru er mwyn trafod materion Cymru gyfan sy'n berthnasol.

PRAWF BUDD Y CYHOEDD
PUBLIC INTEREST TEST

(Teitl yr Adroddiad/Teitle of Report)

Contract Rheoli Archwilio Mewnol / Internal Audit Management Contract

<table>
<tr><td colspan="2">Paragraff(au) 14 Atodlen 12A Deddf Llywodraeth Leol 1972

Paragraph(s) 14 Schedule 12A Local Government Act 1972
[un neu fwy o/one or more of 12,13,14,15,16,17,18,18A,18B,18C]</td></tr>
<tr><td colspan="2">Y PRAWF – THE TEST</td></tr>
<tr><td>Mae yna fudd i’r cyhoedd wrth ddatgelu oherwydd /
There is a public interest in disclosure as:-

Mae’r mater yn ymwneud â gwariant cyhoeddus.

The matter concerns public expenditure.</td><td>Y budd i’r cyhoedd with beidio datgelu yw /
The public interest in not disclosing is:-

Mae’r mater yn ymwneud â thelerau dyfarnu contract a allai fod yn niweidiol i fuddiannau masnachol yr awdurdod neu gontractwr arfaethedig petai’r telerau’n dod yn hysbys i gwmnïau a fedrai gystadlu.

The matter covers the terms on which a contract may be awarded and may harm the commercial interests of the authority or a proposed contractor if the terms were to be made known to potential competitors.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Argymhelliad - Mae budd i’r cyhoedd wrth gadw’r eithriad o bwys mwy na/llai na* budd y cyhoedd wrth ddatgelu’r wybodaeth. [* - dilëwch y geiriau amherthnasol]

Recommendation - The public interest in maintaining the exemption outweighs/does not outweigh* the public interest in disclosing the information. [* - delete as appropriate]</td></tr>
</table>

This page is intentionally left blank